

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

**Nagybudmér Község
Önkormányzata**

2024 - 2029

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés.....	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk	8
Célok	8
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE).....	10
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	10
2. Stratégiai környezet bemutatása	10
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	13
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	36
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	55
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	62
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	69
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	75
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	76
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	77
1. A HEP IT részletei.....	77
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	77
Jövőképünk	78
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	79
3. Megvalósítás	85
3.1 A megvalósítás előkészítése	85
3.2 A megvalósítás folyamata	85
3.3 Monitoring és visszacsatolás	88
3.4 Nyilvánosság	88
3.5 Kötelezettségek és felelősség	89
3.6 Érvényesülés, módosítás	90
4. Elfogadás módja és dátuma	91

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva**, Nagybudmér Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Nagybudmér Baranya megye délkeleti részén fekszik Bólytól délnyugati irányban Borjád érintésével Villány felé haladva egy bekötő út vezet be a zsáktelepülésre. Nagybudmér, Budmér (Bodmér) neve az oklevelekben 1285-ben tűnik fel először *Budmér*ként. A település a Budmér nemzetségbeli Budméri család birtoka volt. A család tagjai a megyei közéletben játszottak szerepet. 1298-ban Bezedek mellett is birtokosok voltak, és a fennmaradt adatok szerint a család egyik tagja [Óvári] Konrád fia Jakab szolgálatában állt 1308-ban.

Nagybudmér Római Katolikus Tempolm

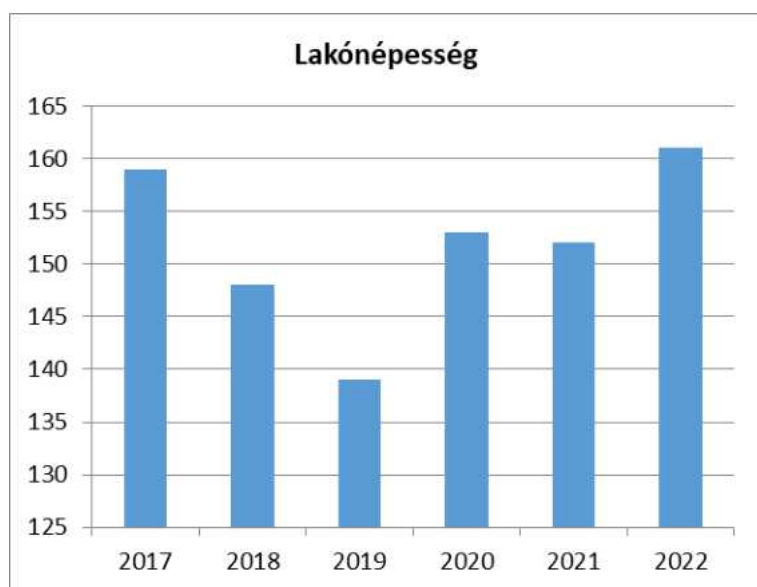
¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

1324-ben az örökös nélkül elhalt Leus birtokát Károly Róbert király Becsei Imrének adta, de Leus unokaöccsei: András fia Mihály és Gergely rokonai és szomszédi jogon ellentmondtak. 1335-ben papja 8 báni pápai tizedet fizetett. 1399-től a két Budmér települést Alsó- és Felső-előnévvel különböztették meg. Ma két község Mohácstól nyugatra, Kis- és Nagybudmér néven. 2001-ben a lakosság 3,9%-a németnek vallotta magát.

A falu határában szántás közben római villa alapjait találták meg. Itt haladt az Eszékről Sopianae felé vezető római hadiút, amelynek őrállomása is a közelben volt. Egy 1291-ben kelt oklevél szerint a falu a Budemir nemzetség birtoka volt. 1325-ben már állt Szent Márton plébániája, amely a faluval együtt a török időkben teljesen elpusztult. 1702-ben tíz szerb család élt itt, majd a század közepén német telepesek népesítették be. A szerbek az első világháború után Jugoszláviába távoztak, a német családokat a II. világháború után telepítették ki. Helyükre a Felvidékről és Erdélyből érkeztek magyar betelepülők. A faluvégi domb tetején álló kis templom 1908-ban épült Szent Márton toursi püspök tiszteletére. Oltárán a püspök festett szobra látható. A település napjainkban a zsáktelepülések minden hátrányával éli mindennapjait.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2017	159	bázis év
2018	148	93,08%
2019	139	93,92%
2020	153	110,07%
2021	152	99,35%
2022	161	105,92%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

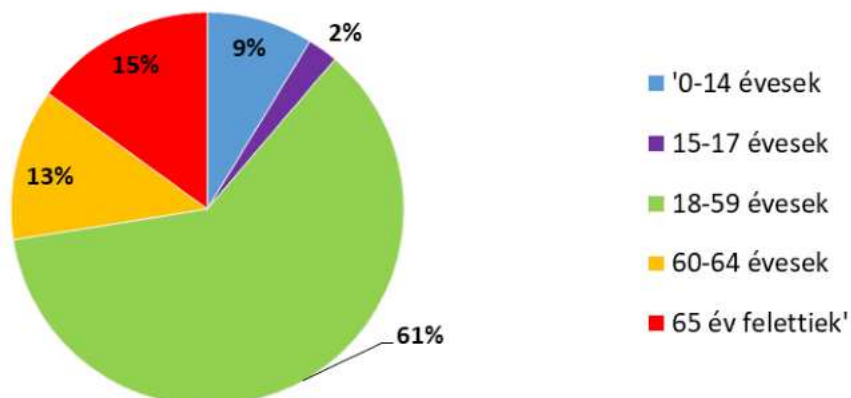

A település lakossága 2013-tól folyamatos csökkenést mutatott. 2013-ban a lakónépesség 202 fő volt, míg 2021-ben 152. A táblázat adatai alapján viszont az is jól látszik, hogy a csökkenés 2020-21-ben megállt, lassú növekedés figyelhető meg 2022-ben.

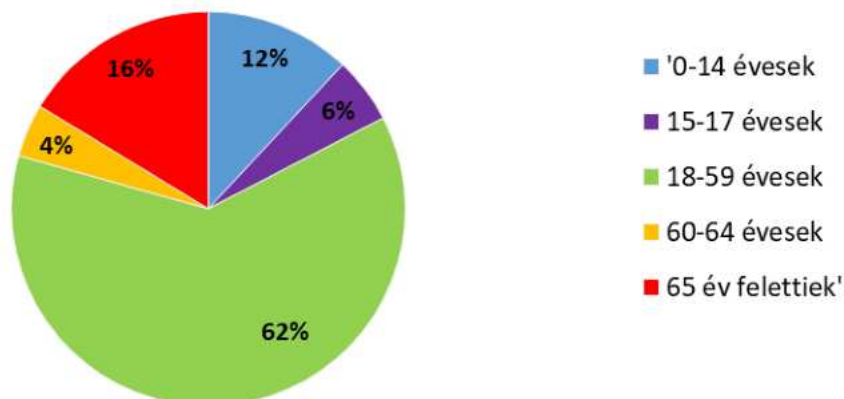
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2020)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	80	92	172	46,51%	53,49%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			2	1,16%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	7	11	18	4,07%	6,40%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	2	5	7	1,16%	2,91%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	49	57	106	28,49%	33,14%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	10	4	14	5,81%	2,33%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	12	15	27	6,98%	8,72%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

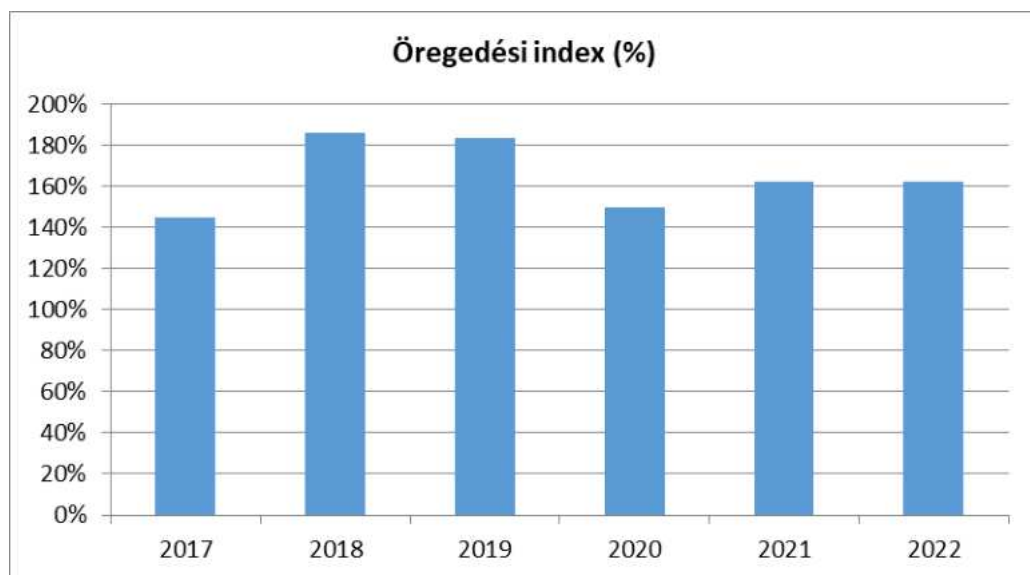
Állandó népesség - nők életkori megoszlása

A nők és férfiak arányát tekintve a településen 2020-ban 7%-val több nő élt mint férfi. Ez az eltérés a korosztályos bontásnál is megfigyelhető.

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	29	20	145,00%
2018	26	14	185,71%
2019	22	12	183,33%
2020	27	18	150,00%
2021	26	16	162,50%
2022	26	16	162,50%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Településünkön az öregedési index magas, oka többek között a fiatalok elvándorlása, valamint az alacsony születésszám. A felnőtt fiatalok, elhagyják a települést, ennek oka a munkahelyek hiánya, a közlekedési nehézségek, és az elmaradott infrastruktúra.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2017	-36,81
2018	-45,60
2019	-34,84
2020	95,89
2021	0,00
2022	-26,49

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2019-től a falusi „CSOK”-nak köszönhetően több fiatal telepedett le a községben, azonban ez a folyamat csak rövid ideig tartott.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2017	-12,27
2018	-19,54
2019	-34,84
2020	6,85
2021	-13,11
2022	19,87

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A településen élők elhalálozásának száma jelentősen meghaladja az élve születések számát. Ez alól egyedül a 2020-as év volt kivétel.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Az Önkormányzatnak is feladata, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Nagybudmér település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmazására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)

Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A településrendezési feladatokat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és annak elfogadásával látják el. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997.évi LXXVIII. Tv.6. §-a alapján a települési önkormányzat 2006 decemberében elkészítette Nagybudmér község településrendezési tervét. 2017 évben a 2016.évi LXXIV. törvény alapján elkészítette Nagybudmér Települési Arculati Kézikönyvét/ TAK/. amely kézikönyv segítség kíván lenni a település bemutatásával, az építészeti értékek megismertetésével. Útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, ami alapján, olyan épületeket tudjanak építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább.

Gazdasági program 2020-2024: egy választási ciklusra vonatkozóan fogalmazza meg a település gazdaságfejlesztési elképzeléseit. Esélyegyenlőségi szempontból fontos, hogy a program a vállalkozások, az idegenforgalom és az infrastruktúra fejlesztésén kívül kitér a foglalkoztatás-bővítéssel kapcsolatos teendőkre, célokat fogalmaz meg a közfoglalkoztatással kapcsolatban, valamint a közszolgáltatások biztosítása, színvonalának javítása kapcsán is.

(Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció stb.)

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Az önkormányzat a környező kistelepülésekkel közösen tartja fenn az óvodát. Az óvoda Borjádön működik, ahova Kisbudmérön kívül Borjádról, Kisbudméréről és Pócsáról járnak gyerekek A Bólyi Általános Iskola fenntartója a Bólyi Német Önkormányzat. Tekintettel arra, hogy nemzetiségi oktatási intézményről van szó felvételi körzethatára Bóly településre terjed ki, azonban az intézmény fogadja a nagybudméri gyerekeket is. A kötelező felvételt biztosító intézmény a Villányi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola. Bölcsődei elhelyezést a Bólyi Óvoda és Bölcsőde biztosít.

A gyermekek, idősek, illetve fogyatékkal élők ellátása érdekében a település társulásokban vesz A gyermekek, idősek, illetve fogyatékkal élők ellátása érdekében a település társulásokban vesz részt, melyeknek gesztor települése Bóly. Ilyen társulás:

- Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulás:
- Bólyi Integrált Szociális Központ,
- Bólyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat; Család- és Gyermekjóléti Központ,
- Bólyi Családok Átmeneti Otthona
- Borjádi Óvodai Társulás

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Nagybudmér Község Önkormányzat a fenti dokumentumok helyzetelemzése, illetve adatai alapján dolgozik az esélyegyenlőségi program elkészítése során.

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

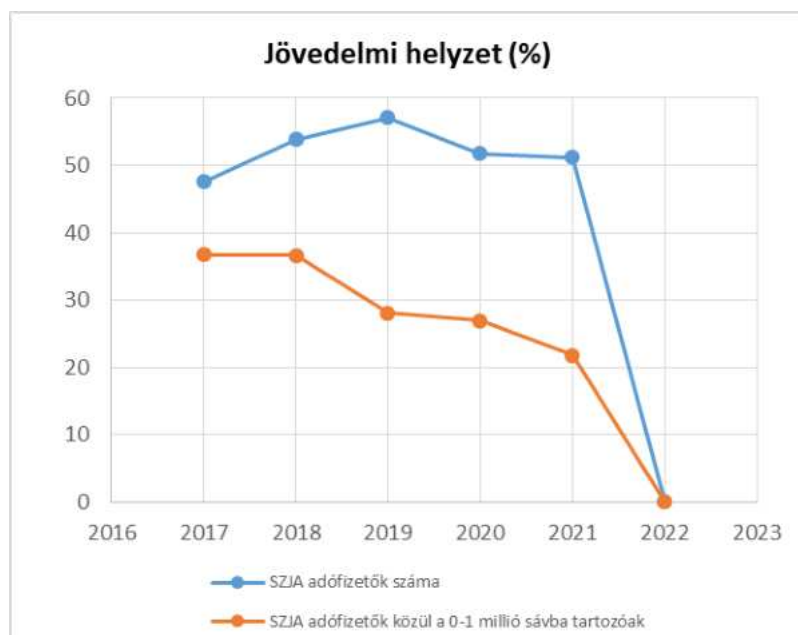
A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább. A lakosok szerény, de elfogadható körülmények között élnek. Az otthonok fenntartása nem jelent megoldhatatlan problémát. Az ingatlanok állaga viszont romlik, nem igazán tudják azt felújítani. A lakosság öregedése mutatható ki, ezért a nyugdíj az egyik legbiztosabb jövedelmi forrás.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.

Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Településünkön tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a tartós munkanélküli létből fakadó problémák, a társadalmi előítélet jelenléte, a faluból való kijutás ténye.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2017	47,54	36,78
2018	53,89	36,67
2019	57,05	28,09
2020	51,74	26,97
2021	51,18	21,84
2022	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 3.1. számú táblázat adatai alapján megállapítható, hogy az állandó lakónépesség több mint 50% fizet adót, azaz rendelkezik valamilyen jövedelemmel. Az adófizetők jelentős részének jövedelme nem éri el az éves 1 millió forintot. Ez legfőképp abból adódhat, hogy napi bejelentéssel foglalkoztatják a munkavállalókat, vagy szezonális jellegű munkát végeznek.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

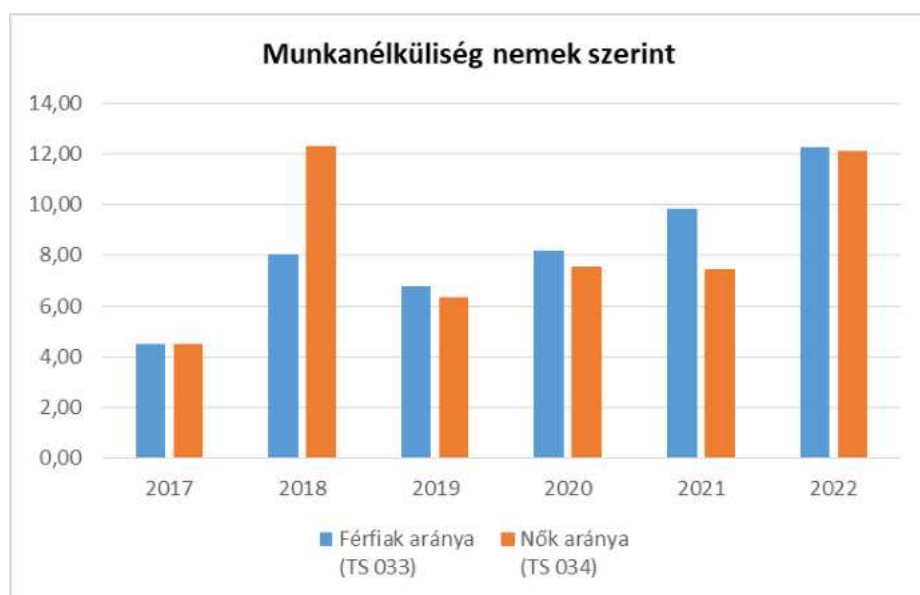
A táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a Mőtv-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete;

A foglalkoztatás szempontjából általánosságban elmondható, hogy hátrányos helyzetű az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, a szakképesítéssel nem rendelkezők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékkal élő emberek.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2017	4,48	4,48	4,48%
2018	8,06	12,31	10,19%
2019	6,78	6,35	6,57%
2020	8,20	7,58	7,89%
2021	9,84	7,46	8,65%
2022	12,28	12,12	12,20%

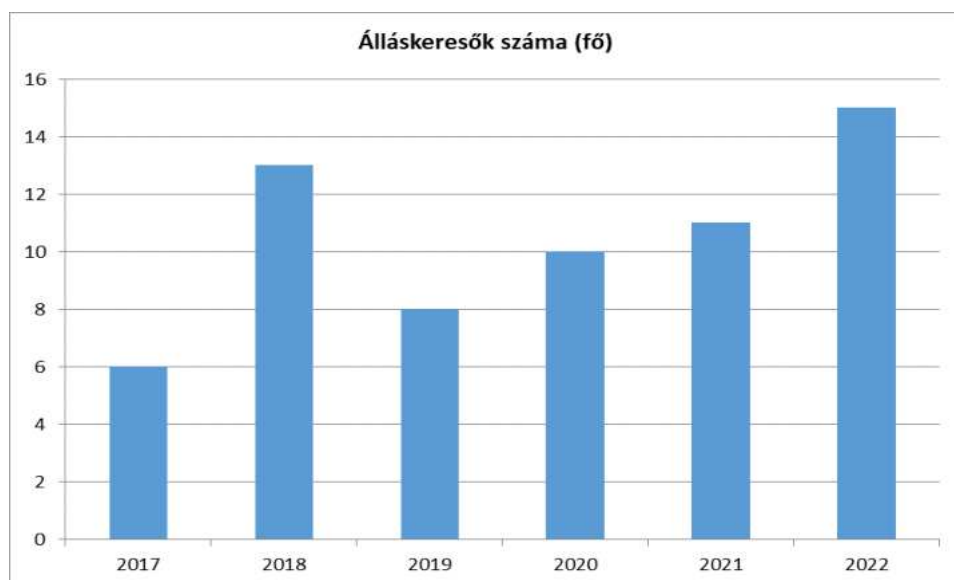
Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A munkanélküliségi ráta nemek szerinti megoszlását tekintve elmondható, hogy a vizsgált időszakban 2018-as év kivételével, nincs jelentős eltérés a férfiak és nők száma között. Ez alapján a mindkét nemet egyformán érinti a munkanélküliség problémája.

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott állás keresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott állás keresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	6	13	8	10	11	15
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	0,00	2,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	%	0,00%	15,38%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
21-25 év (TS 038)	Fő	1,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00
	%	16,67%	7,69%	0,00%	10,00%	0,00%	6,67%
26-30 év (TS 039)	Fő	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
31-35 év (TS 040)	Fő	0,00	1,00	0,00	1,00	0,00	1,00
	%	0,00%	7,69%	0,00%	10,00%	0,00%	6,67%
36-40 év (TS 041)	Fő	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
41-45 év (TS 042)	Fő	2,00	1,00	1,00	1,00	3,00	3,00
	%	33,33%	7,69%	12,50%	10,00%	27,27%	20,00%
46-50 év (TS 043)	Fő	0,00	2,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	%	0,00%	15,38%	12,50%	10,00%	9,09%	6,67%
51-55 év (TS 044)	Fő	1,00	1,00	2,00	2,00	1,00	1,00
	%	16,67%	7,69%	25,00%	20,00%	9,09%	6,67%
56-60 év (TS 045)	Fő	1,00	3,00	3,00	1,00	3,00	2,00
	%	16,67%	23,08%	37,50%	10,00%	27,27%	13,33%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	1,00	2,00	1,00	3,00	3,00	6,00
	%	16,67%	15,38%	12,50%	30,00%	27,27%	40,00%

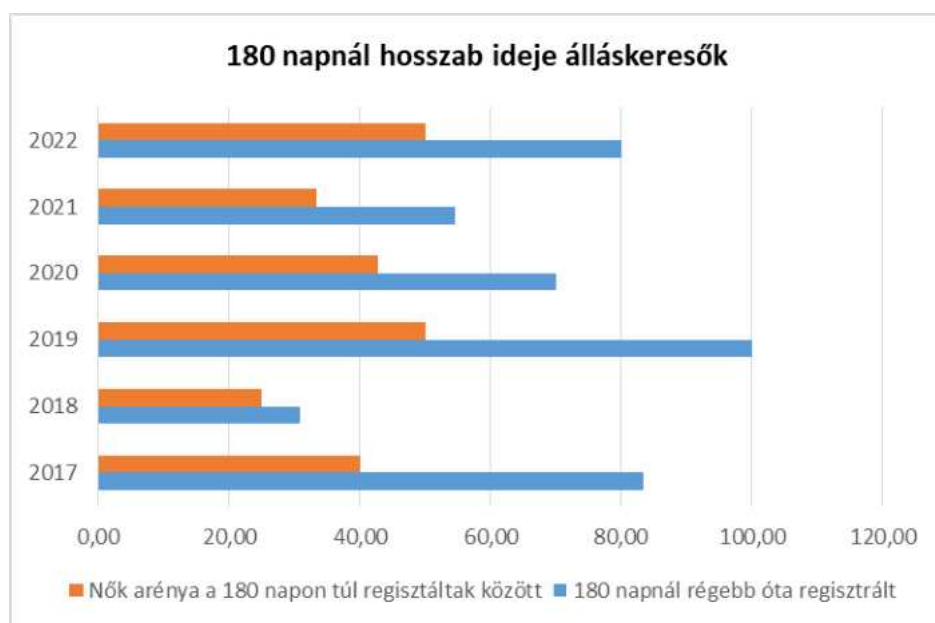
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők száma a vizsgált időszakban 8 és 13 fő között mozog. Jelentős kiugrás 2018-ban tapasztalható. Ezt követően nagyarányú csökkenés történt, majd 2019-től kezdődően emelkedés figyelhető meg.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	83,33	40,00
2018	30,77	25,00
2019	100,00	50,00
2020	70,00	42,86
2021	54,55	33,33
2022	80,00	50,00

Forrás: TelR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

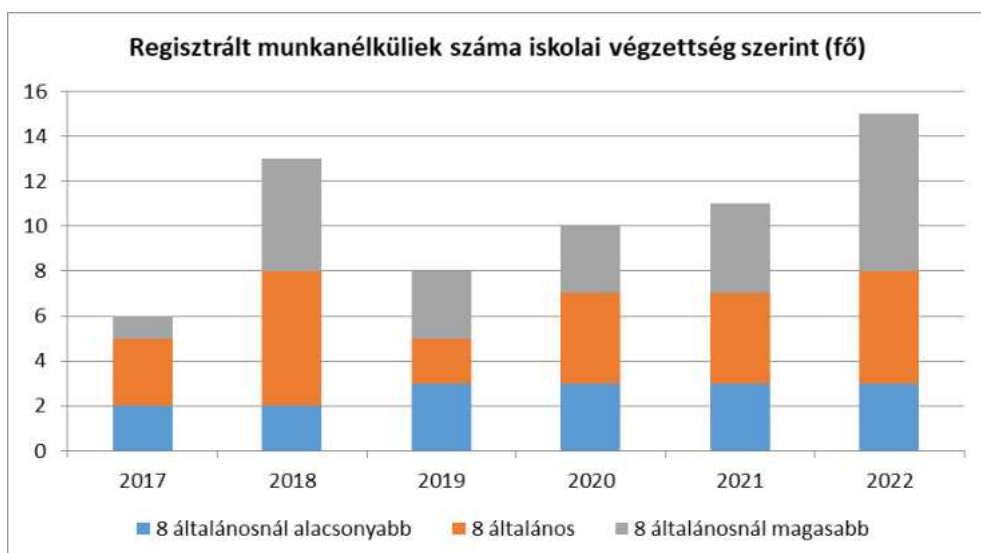
A 180 napnál hosszabb ideje álláskeresőként nyilvántartottak között a vizsgált időszakban a férfiak száma meghaladja a nőkéét, azonban 2022-ben kiegyenlítődött. Ez arra enged következtetni, hogy a nők hamarabb tudnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága;

A megszerzett iskolai végzettség nagymértékben befolyásolja az elhelyezkedést. A munkaerőpiaci kínálat- kereslet folyamatos nyomon követése segít meghatározni a képzési irányvonalakat, rávilágít a hiányszakmákra, illetve megmutatja, mely területeken van túlképzés.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	6	2	33,33%	3	50,00%	1	16,67%
2018	13	2	15,38%	6	46,15%	5	38,46%
2019	8	3	37,50%	2	25,00%	3	37,50%
2020	10	3	30,00%	4	40,00%	3	30,00%
2021	11	3	27,27%	4	36,36%	4	36,36%
2022	15	3	20,00%	5	33,33%	7	46,67%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti táblázat alapján elmondható, hogy nincs jelentős eltérés az iskolai végzettség tekintetében a nyilvántartott állás keresők között.

- c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét. A 2013 óta folyamatosan, több alkalommal indítottunk közfoglalkoztatást. A közfoglalkoztatásban foglalkoztatott munkavállalók száma az 2015-höz képest folyamatosan csökken, jelenleg 1 főt foglalkoztatunk ilyen jogviszonyban.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	6	6
2018	8	4
2019	3	3
2020	6	2
2021	2	2
2022	2	1

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

- d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői; közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalászási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok;

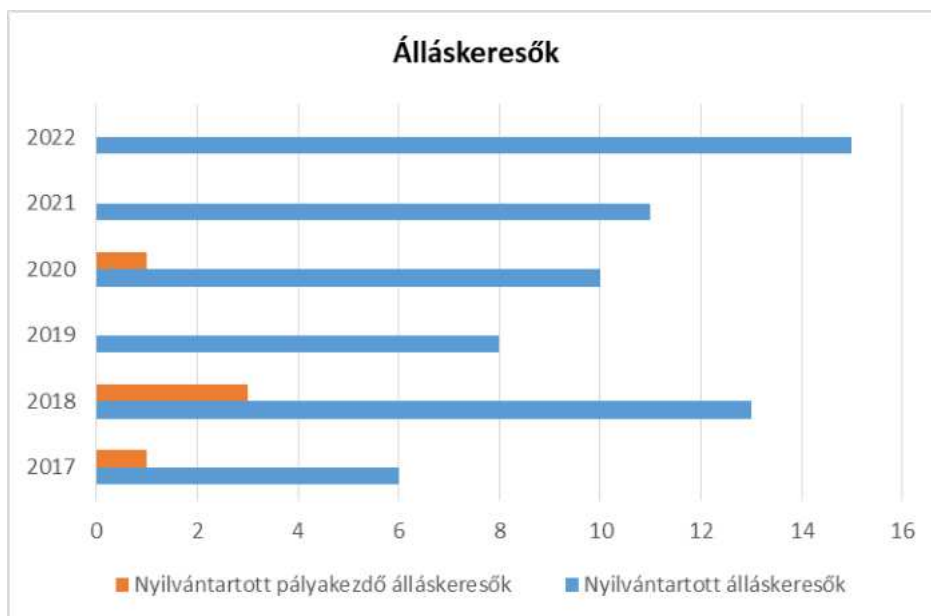
Komoly probléma, hogy egy országos adat szerint a 16 év feletti lakosság 51 %-a még mindig digitálisan írástudatlan. Különösen nagy a lemaradás – az idősek mellett – a munkanélküliek, a hátrányos helyzetűek, a kistelepüléseken élők és alacsony végzettségűek körében, akiket szinte csak a felnőttképzés keretében lehet megszólítani. Ezek a képzések olyan nagy túlterheltséggel küzdenek, hogy ritkán kerülhet be olyan, aki a Mohácsi foglalkoztatási szervtől 20-25 km-re lakik. A képzéseket igyekeznek olyan létszámmal betölteni, aki kevésbé költséges.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük;

A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő állás keresők száma		
Év	Nyilvántartott állás keresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő állás keresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2017	6	1
2018	13	3
2019	8	0
2020	10	1
2021	11	0
2022	15	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő állás keresők száma a nyilvántartott állás keresőkhöz képest alacsony. Ez abból adódik, hogy a fiatal munkavállalók hamarabb találnak munkát, ennek oka többek között az állam által nyújtott támogatási rendszer.

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok;

A munkaerő-piaci integrációt térségünkben Baranya Megyei Kormányhivatal Mohácsi Járási Hivatal Járási Foglalkoztatási Osztálya koordinálja. A munkanélküliek a Foglalkoztatási Osztálya által szervezett képzéseken vehetnek részt. A legtöbb képzés valamilyen szakma elsajátítására – szakács, vendéglátó eladó, szociális gondozó és ápoló stb. – irányul. Ugyanakkor a képzések között találunk 7-8. osztály felzárkóztató képzést is. A község munkanélküli lakosságának csak igen kis létszáma vesz részt képzéseken.

- g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása;

Az Önkormányzatnak saját fenntartásban nincs intézménye, csakis társulásban. A társulás intézményeiben nincs roma származású foglalkoztatott. Mélyszegénységben élők foglalkoztatása a társulási intézményekben (iskola, óvoda, hivatal) a technikai személyzet alkalmazásában merül ki. Ezekből a helyben lévő tagintézményekben a 4 technikai dolgozóból 2 fő mélyszegénységben élő.

- h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

A településen élők részére hozzáférhető mind a vezetékes, mind a mobil internet. Egyéni szerződés alapján kérhetik a szolgáltatóktól.

A településen működő fiókkönyvtár helyiségében 1 asztali számítógép található, internet hozzáféréssel. A könyvtáros segítséget nyújt a számítógép használatakor, amennyiben arra szükség van.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Az alábbiakban röviden ismertetjük a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások típusait a foglalkoztatás elősegítéséről és munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény, valamint a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben foglaltak alapján:

Ellátások típusai		
Folyósító szerv	Juttatások típusa	
	Pénzbeli	Természetbeni
Területileg illetékes járási hivatal	• Időskorúak járadéka • Aktív korúak ellátása: • -Foglalkoztatást helyettesítő támogatás • -Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás • Gyermekek otthongondozási díja • Ápolási díj	• Közgyógyellátás • Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

	• Tartós ápolást végzők időskori támogatása	
Területileg illetékes Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya	• Álláskeresői járadék • Nyugdíj előtti álláskeresői segély • Költségtérítés	
Települési Önkormányzat	• Települési támogatás egyes típusai • Rendkívüli települési támogatás	• Települési támogatás egyes típusai • Rendkívüli települési támogatás • Köztemetés • szociális célú tüzelőanyag

Álláskeresői járadék

Az a személy jogosult rá, aki:

- álláskereső,
- az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap jogosultsági idővel rendelkezik,
- munkát akar vállalni, azonban önálló álláskeresőse nem vezetett eredményre, és az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani számára.

Az álláskeresői járadék összegét a kérelem benyújtását megelőző négy teljes naptári negyedévben az érintett jogviszonyokban elért munkaerő-piaci járulék alapja havi átlagos összegének alapulvételével kell kiszámítani.

A járadék összege a folyósítás teljes időtartama alatt a járadékalap 60 %-a, amely azonban nem lehet magasabb a jogosultság kezdő napján hatályos kötelező legkisebb munkabér napi összegénél. Ha a járadék számításánál figyelembe vett összeg nem éri el a minimálbért, akkor a járadék számításának alapja a fentiek szerint számított összeg 60%-a. Az álláskeresői járadék folyósításának időtartama minimum 36, de legfeljebb 90 nap.

Nyugdíj előtti álláskeresői segély

Az ellátásban az a személy részesülhet, aki

- álláskereső,
- munkát akar vállalni, de önálló álláskeresőse nem vezetett eredményre, és az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani számára,
- a kérelem benyújtásának időpontjában a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt éve hiányzik, és
- legalább 45 napon át álláskeresői járadékban részesült és annak folyósítási időtartamát kimerítette vagy a folyósítási időtartam kimerítését megelőzően az álláskeresői járadék folyósítása kereső tevékenység miatt megszűnt és az álláskereső álláskeresői járadékra ismételtelen nem szerez jogosultságot, és
- az álláskeresői járadék folyósításának kimerítését, vagy az előzőekben részletezett megszűnést követően három éven belül betölti a megállapításhoz szükséges életkort, és
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel, és
- korhatár előtt ellátásban, szolgálati járandóságban, balettművészeti életjáradékban és átmeneti bányászjáradékban nem részesül.

Az álláskeresői segély folyósításának kezdő napja a kérelem benyújtásának napja és addig folyósítható, amíg a jogosult öregségi nyugdíjra, megváltozott munkaképességű személyek ellátására nem szerez jogosultságot.

A nyugdíj előtti álláskeresői segély összegét a kérelem benyújtásának időpontjában hatályos kötelező legkisebb munkabér összege 40%-nak alapul vételével kell megállapítani. Az egy napra járó nyugdíj előtti álláskeresői segély összege az előzőekben foglaltak szerint meghatározott segélyalap harmincad része.

Költségtérítés

Az álláskereső részére járó álláskeresői járadék, álláskeresői segély megállapításával, valamint a munkahelykereséssel kapcsolatos (ideértve a lakóhelyétől az állami foglalkoztatási szervhez történő oda- és visszautazást, valamint az állami foglalkoztatási szerv által kezdeményezett foglalkozás-egészségügyi szakvélemény beszerzéséhez szükséges utazást is), a tömegközlekedési eszköz igénybevételével felmerült indokolt helyközi utazási költséget meg kell téríteni. Jogszabály az álláskereső részére az itt felsorolt okokból felmerült, indokolt helyi utazási költségek megtérítéséről is rendelkezhet.

Időskorúak járadéka

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A járási hivatal időskorúak járadékában részesíti

- a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 85%-át,
- az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 100%-át,
- az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 135%-át.

Aktív korúak ellátása

A járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek:

- aki egészségkárosodott:
 - munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy
 - vakok személyi járadékában részesül, vagy
 - fogyatékosági támogatásban részesül;
- akinek esetében az álláskeresői ellátások (munkanélküli-járadék, álláskeresői járadék, álláskeresői segély, vállalkozói járadék) folyósítási időtartama lejárt, vagy
- akinek esetében az álláskeresői ellátás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően újabb álláskeresői ellátásra nem szerez jogosultságot, vagy
- aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy
- akinek esetében az ápolási díj, a gyermekgondozási támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az árvaellátásra jogosult gyermekek tartása címén megállapított özvegyi nyugdíjra jogosultság megszűnt, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal

legalább három hónapig együttműködött, feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat.

Az aktív korúak ellátásának két típusa:

- egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás,
- foglalkoztatást helyettesítő támogatás.

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult:

- aki egészségkárosodott személynek minősül, vagy
- 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel – feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban - és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben, illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani.

Foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították, és nem jogosult egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra.

Gyermekek otthongondozási díja

2019-ben került bevezetésre az ellátás, melyre az a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő jogosult, aki:

- a súlyos fogyatékoságából eredően önellátásra képtelen vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekéről, vagy
- a tartós betegségéből eredően önellátásra képtelen gyermekéről gondoskodik.

A GYOD havonkénti összege az ellátás bevezetésekor, 2019-ben 100.000 forint volt, 2020-ban 123.910 forint volt, 2021-ben már eléri a minimálbér nyolcvannyolc százalékát, azaz a 2021-es 167.400 forintos minimálbérről tekintettel a 147.312 forintosra. 2022-ben az emelkedés tovább folytatódik, az ellátás összege elérte a minimálbér érvényes összegét. 2024-ben a GYOD összege bruttó 266.800 Ft-ra emelkedett. 10% nyugdíjjárulékot vonnak belőle, tehát nettó összege 240.120 Ft.

A gyermekek otthongondozási díja egyidejűleg csak egy gyermekre tekintettel folyósítható, de a havonkénti összeg másfélszerese illeti meg a szülőt, ha a szülő több olyan gyermekéről is gondoskodik, akik után egészségi állapotuk alapján GYOD megállapítható lenne.

A gyermekek otthongondozási díjának havi összegéről évente, az Országgyűlés a központi költségvetésről szóló törvény elfogadásával egyidejűleg dönt.

A gyermekek otthongondozási díja folyósításának időtartama szolgálati időre jogosít. A gyermekek otthongondozási díjában részesülő személy az ellátás után nyugdíjjárulék vagy magánnyugdíjpénztári tagság esetén tagdíj fizetésére kötelezett.

A nők negyven év jogosultsági idővel történő kedvezményes nyugellátása megállapításához jogosultsági időnek számít a GYOD időtartama.

A negyven év jogosultsági időnél figyelembe vételre kerül, hogy a GYOD jelentős egészségi problémával érintett gyermekek otthoni gondozása miatt vehető igénybe, mert azonosan a súlyosan fogyatékos gyermekekre tekintettel megállapított ápolási díj időtartamával, ennél az ellátásnál is kedvezmény alkalmazása történik a jogosultsági időnél. A negyven éven belül nem harminckét, hanem csak harminc év keresőtevékenység kell, és nem nyolc, hanem tíz év gyermeknevelési idő vehető figyelembe.

Ápolási díj

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását, gondozását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

Ápolási díjra jogosult az a hozzátartozó, aki

- állandó és tartós ápolásra, gondozásra szoruló

- súlyosan fogyatékos, vagy
- tartósan beteg 18 év alatti személy otthoni gondozását, ápolását végzi, és
- az előző pont szerinti ápolts személyre tekintettel a gyermekek otthongondozási díjára való jogosultsága neki vagy hozzátartozójának nem áll fenn.

A járási hivatal kérelemre kiemelt ápolási díjra való jogosultságot állapít meg annak a személynek, aki

- komplex minősítés alapján a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 3. § (2) bekezdés b) pont bd) alpontja szerinti minősítési kategóriába sorolt hozzátartozójának gondozását, ápolását végzi, vagy
- olyan hozzátartozójának gondozását, ápolását végzi, aki után a magasabb összegű családi pótlékot miniszteri rendeletben meghatározott súlyosságú betegségre vagy fogyatékosagra tekintettel folyósítják.

A járási hivatal a fokozott ápolást igénylő súlyosan fogyatékos személy gondozását, ápolását végző, de a kiemelt ápolási díjra való jogosultság feltételeinek meg nem felelő személy kérelmére emelt összegű ápolási díjat állapít meg.

Az ápolási díj havi összege a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott alapösszeg

- 100%-a alapösszegű ápolási díj esetében,
- 180%-a kiemelt ápolási díj esetében,
- 150%-a emelt összegű ápolási díj esetében.

Az ápolási díj folyósításának időtartama szolgálati időre jogosít. Az ápolási díjban részesülő személy az ellátás után nyugdíjárulék vagy magán-nyugdíjpénztári tagság esetén tagdíj fizetésére kötelezett.

Tartós ápolást végzők időskori támogatása (Szt. 44/A. §)

Tartós ápolást végzők időskori támogatására jogosult az a személy, akinek az öregségi nyugdíjra való jogosultságát megállapították, ha

- azon napot megelőzően, amelytől kezdődően az öregségi nyugdíját megállapítják - ide nem értve az öregségi nyugdíj folyósítás nélküli megállapítását -, összeszámítva legalább 20 éven át saját háztartásában ápolta, gondozta gyermekét, és
- az előző pontban foglaltakra figyelemmel az érintett időszakban ugyanazon gyermekekre tekintettel
 - az Szt. alapján megállapított gyermekek otthongondozási díjában vagy ápolási díjban részesült és az ápolási díj esetében azt részére a vizsgált időszakon belül legalább egy év időtartamban emelt összegű ápolási díjként vagy kiemelt ápolási díjként folyósították, illetve
 - tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermekére tekintettel gyermekgondozási segélyben vagy gyermekgondozást segítő ellátásban részesült.

A tartós ápolást végzők időskori támogatásának havi összege 50 000 forint.

Közgyógyellátás (Szt. 49. § - 53. §)

A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított természetbeni támogatási forma. A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott alábbi gyógyító ellátásokra:

- járóbeteg-ellátás keretében rendelhető egyes, a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló jogszabályban meghatározott gyógyszerekre gyógyszerkerete erejéig,
- egyes, a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló jogszabályban

meghatározott gyógyászati segédeszközökre, ideértve a protetikai és fogszabályozó eszközöket is, valamint azok javítására és kölcsönzésére, továbbá

- az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátások.

Alanyi jogcímen jogosult közgyógyellátásra

- az átmeneti gondozásban részesülő, és a nevelésbe vett kiskorú;
- az aktív korúak ellátására jogosult egészségkárosodott személy;
- a pénzellátásban részesülő hadigondozott és a nemzeti gondozott;
- a rokkantsági járadékos;
- az, aki
 - rokkantsági ellátásban részesül és az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg a 30%-os mértéket,
 - külön jogszabályban meghatározottak szerinti rokkantsági ellátásban részesül és 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult,
 - külön jogszabályban meghatározottak szerinti öregségi nyugdíjban részesül és 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult, vagy
 - öregségi nyugdíjban részesül, és a nyugdíjra való jogosultságának megállapítását megelőző napon rokkantsági ellátásban részesült és az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladta meg a 30%-os mértéket, vagy külön jogszabályban meghatározottak szerinti rokkantsági ellátásban részesült és 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult;
- az, aki, vagy aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.

Normatív jogcímen jogosult közgyógyellátásra az a személy, akinek esetében a havi rendszeres gyógyító ellátásnak az elismert térítési díja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 10%-át meghaladja, feltéve, hogy a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 105%-át, egyedül élő esetén a 155%-át.

Az alanyi közgyógyellátásra való jogosultságot két évre, a normatív közgyógyellátásra való jogosultságot egy évre állapítják meg.

Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

A területileg illetékes járási hivatal az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából annak a személynek állapítja meg szociális rászorultságát,

- akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 120%-át,
- aki egyedülélő és jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át
- nem haladja meg, és családjának vagyona nincs.

Köztemetés

A haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat képviselő-testülete gondoskodik az elhunyt személy közkölségen történő eltemettetéséről, ha

- nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy
- az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 132. § (4) bekezdése értelmében a települési önkormányzat rendeletben szabályozza az étkeztetés, valamint a települési támogatás keretében nyújtott ellátások jogosultsági feltételeit, illetve az ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályait.

A szociális ellátások és szolgáltatások helyi szabályozásáról szól 1/2015. (II.27.) önkormányzati rendelet az alábbiak szerint határozza meg helyben nyújtható a szociális támogatások:

- települési támogatást, ezen belül
 - lakás fenntartáshoz kapcsolódó kiadások viseléséhez
 - temetési támogatás
 - beiskolázási támogatás
 - óvodakezdési támogatás
- rendkívüli települési támogatást
- köztemetés

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	6	5,45%	1	16,67%
2018	13	12,04%	3	23,08%
2019	8	7,62%	2	25,00%
2020	10	9,26%	3	30,00%
2021	11	10,00%	4	36,36%
2022	15	12,61%	6	40,00%

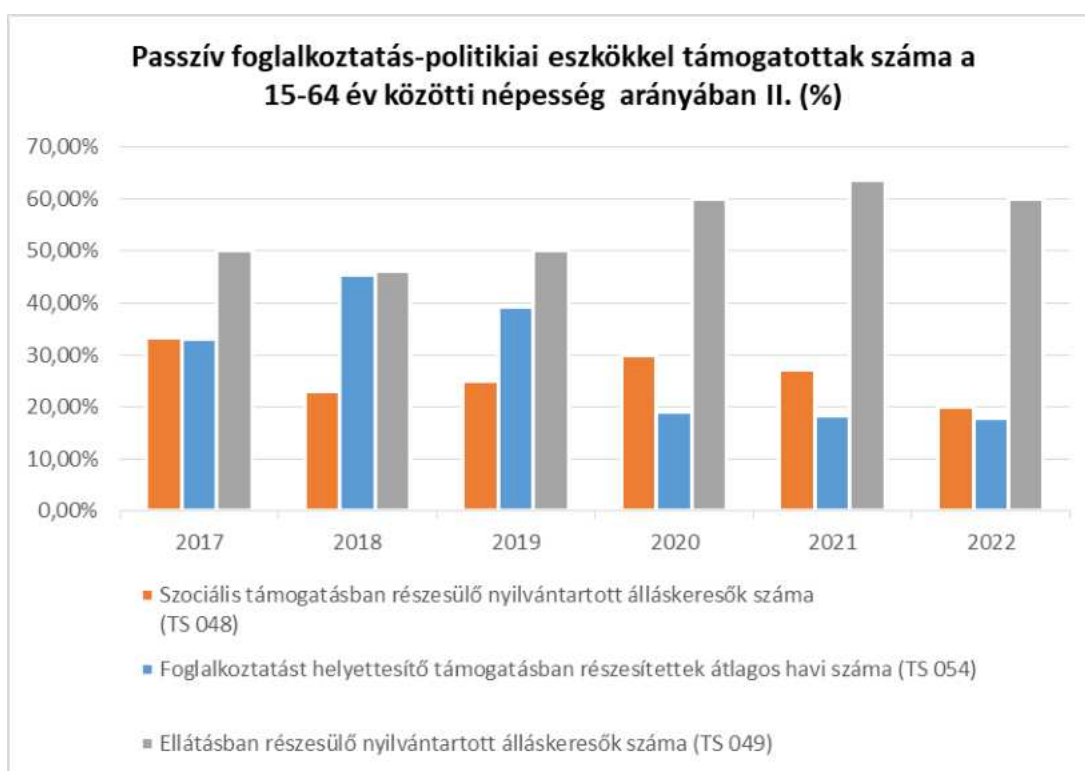
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy álláskeresői ellátásban részesülők szám a nyilvántartott álláskeresők számához viszonyítva folyamatos emelkedést mutat, egyharmad körül mozog, 2022-ben 40%.

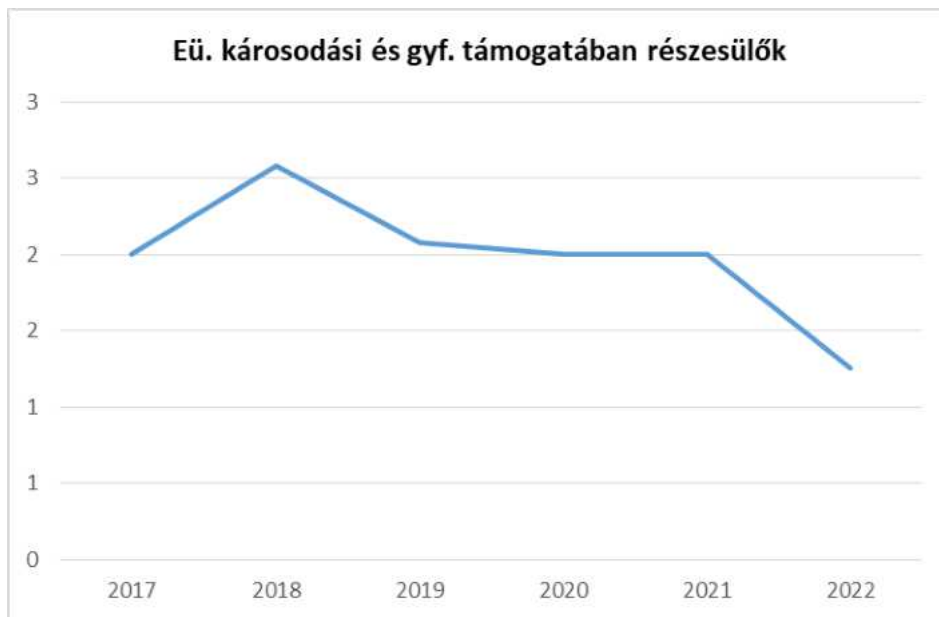
3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	2	33,33%	2	33,17%	3	50,00%
2018	3	23,08%	6	45,38%	6	46,15%
2019	2	25,00%	3	39,25%	4	50,00%
2020	3	30,00%	2	19,10%	6	60,00%
2021	3	27,27%	2	18,18%	7	63,64%
2022	3	20,00%	3	17,73%	9	60,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2017	2
2018	3
2019	2
2020	2
2021	2
2022	1

Forrás: TeIR, KSH

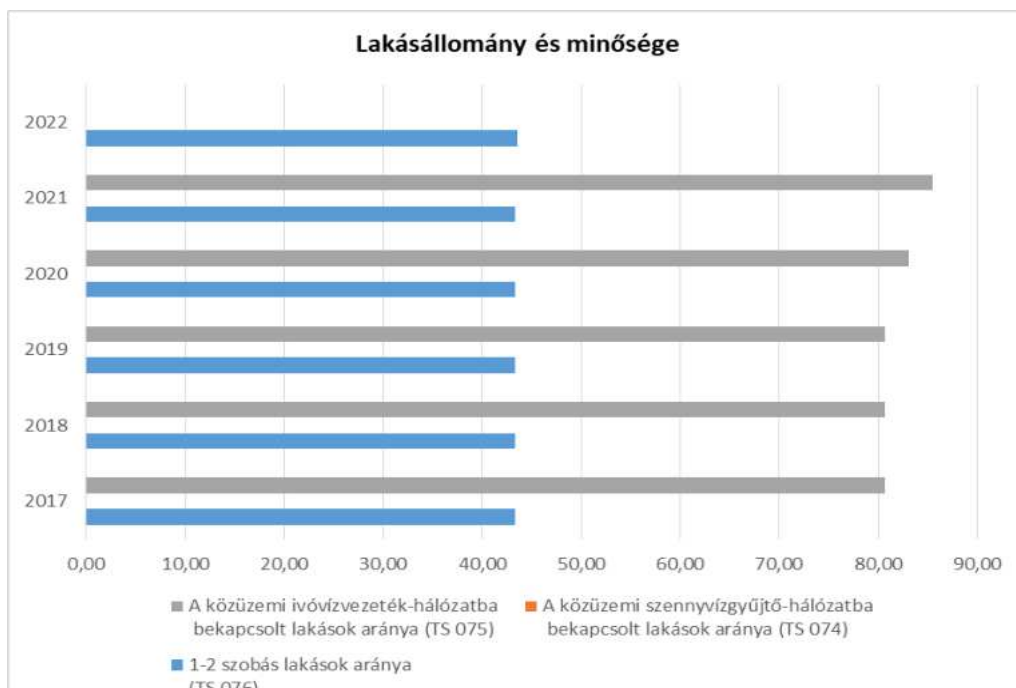
A táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a jogszabály által igénybe vehető ellátását a nyilvántartott álláskeresőket jelentős része igénybe veszi.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték- hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2017	83	0	0,00	43,37	0,00	80,72
2018	83	0	0,00	43,37	0,00	80,72
2019	83	0	0,00	43,37	0,00	80,72
2020	83	0	0,00	43,37	0,00	83,13
2021	83	0	0,00	43,37	0,00	85,54
2022	78	0	0,00	43,59	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A szennyvízhálózat kiépítésére 2021-22-ben került sor a községben. A település földrajzi adottságai miatt egyedi szennyvíztisztító berendezések kerültek telepítésre az ingatlanokon. A beruházás pályázati forrásból valósult meg. Az ingatlan tulajdonosok jelentős része élve a lehetőséggel kérte a szennyvíztisztító berendezés elhelyezését.

a) bérlakás-állomány

Az önkormányzat nem rendelkezik bérlakással.

b) szociális lakhatás

A községben nincs olyan család, aki szociális rászorultsági alapon, igényt nyújtott volna be.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Nincs a községben nem található olyan nem lakáscélú ingatlan, amiben lagnának.

e) lakhatást segítő támogatások

Az önkormányzat igyekszik a feltételek teljesülése mellett valós segítséget nyújtani a településen élők részére. Önkormányzatunk az elmúlt 4 évben folyamatosan pályázatot nyújtott be szociális célú tüzelőanyag vásárlásához kapcsolódó támogatás elnyerésére. A pályázatok minden évben sikeresen zárultak, így több család számára tudtunk a téli időszakban tűzifát biztosítani. 2021-ben 10 család részeült ebben a támogatási formában.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2017	n.a.	0
2018	n.a.	0
2019	n.a.	13
2020	n.a.	0
2021	n.a.	0
2022	n.a.	11

Forrás: TelR, KSH Tstar

f) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elvesztő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat. Néhány ilyen esettől eltekintve, a településen mindez szerencsére nem gyakori. Nem rendszeresen, de előfordul átmeneti nehézség ezen a területen a lakosoknál, de önkormányzati segélyekkel, családsegítéssel a nagyobb problémák eddig elkerülhetőek voltak. Inkább a problémát az jelentette, hogy nem kértek segítséget azok, akik valamilyen okból átmenetileg nehéz helyzetbe kerültek. De mindezeket is a későbbiekben sikerült orvosolni.

- g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A községben nincs külterületen lakás.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Nagybudmérön nincsenek szegregátumok, így az alpontok nem relevánsak településünk tekintetében.

- a telep./ szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, a közösségi közlekedés, és a munkába jutás egyéb lehetőségei, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői);
- a telepen, /szegregátumokban élők általános jellemzői és társadalmi problémák szempontjából főbb mutatói: életkori megoszlás, iskolai végzettség, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya;;
- a szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

- a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Nagybudmérön hetente egy alkalommal a házi orvos gyermek és felnőtt betegeket is ellát. A többi napokon, Borjádön rendel, ahová ugyanúgy járnak a nagybudmérői betegek. Védőnői ellátás helyben

Illetve Borjádön történik. Egy védőnő látja el a gyermekek ellátását. A szakellátás 20 km-es körzeten belül valósul meg.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	0	0	0	4	3,83
2018	0	0	0	0	6	2,91
2019	0	0	0	0	5	1,00
2020	0	0	0	0	5	1,97
2021	0	0	0	0	2	2,00
2022	0	0	0	0	3	1,33

Forrás: TeIR, KSH

Tstar

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Szűrőprogramok Mohácson a körzethez tartozó szakrendelőben illetve a kórházban valósulnak meg.

Véradás Borjádön a szomszéd faluban van több alkalommal is, ahova rendszeresen járnak községünkben.

A népesség egészségügyi helyzetére jellemző, hogy egyes népbetegségek, mint a magas vérnyomás, a szív- és érrendszeri elváltozások 2009. évben a népesség 22,8%-át érintette, 2011. évben ez a szám 29,6% -ra változott. Az emésztőszervi és az anyagcsere betegségek aránya is magas. A háziorvosi egészségügyi statisztikák alapján megállapítható, hogy az ún. belgyógyászati megbetegedések fordulnak elő leggyakrabban (magas vérnyomás, különböző szívbetegségek, anyagcsere-kórképek, cukorbetegség, rosszindulatú daganatok). A gyermekek esetében továbbra is az asztma (26,7%), az általános immunrendszer elváltozásai (20,5%), a bőr speciális immunrendszerének gyulladásos állapota (19,1%), valamint a táplálkozási és anyagcsere megbetegedések a legjellemzőbbek (15,4%).

A helyi háziorvosi kigyűjtött adatok is ezen országos adatokat támasztották alá.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A községben fejlesztő és rehabilitációs ellátások nem elérhetők. 20-25 km-en belül a Mohácsi Kórházban és a Harkányi Gyógykórházban biztosítottak. Esetleges rehabilitációs kezelésre a községben működő falugondnoki szolgálat falubusszal szállítja a betegeket, ezzel segítve a könnyebb elérést.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat minden köznevelési intézményben megszervezi a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A szolgáltatók minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik.

A település óvoda illetve iskoláskorú gyermekeik közétkeztetését a borjádi óvodában és iskolában biztosítjuk. Mindkét intézményt a Rych Food Kft konyhája látja el. Az egészséges táplálkozás feltételeire nagy hangsúlyt fektetnek. Folyamatos a gyümölcsök és joghurtok, egyéb tejtermékek szállítása. Az iskola részt vett már több egészséges életmódra nevelő programban. Minden évben egy hónap az intézményben az „egészség hónap”. Ilyenkor fokozottabban figyelnek minderre, valamint különböző programokkal, előadásokkal próbálják egészséges táplálkozásra szoktatni a gyerekeket.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az önkormányzati sporttevékenység magában foglalja a testnevelés és sportkultúra valamennyi formáját, a gyermekek és felnőttek részére is. Rekreációs és szabadidős tevékenységtől, rendszeres testmozgástól a technikai és szellemi sportokon át a versenysportig, beleértve a testnevelés, testedzés és az egészségmegőrzés minden kapcsolódó területét.

Borjád település székhellyel van egy aktívan működő sportegyesület. Több szakosztállyal működik, ahol nagyon sok nagybudméri lakos is tag. A futball csapat a megyei osztályban játszik, de sajnos utánpótlás-nevelés nem igazán működik. A lövész szakosztálynak Nagybudmérön van a telephelye így részben magukénak is érezhetik, főleg hogy vezetőjük is falubeli. Gyakran rendeznek helyi versenyeket, bemutatókat is a közösség számára. Van egy nagyon lelkesen működő tánccsoport is „Borjádi Német Nemzetiségi Tánccsoport” névvel, ahol nagybudméri táncosok is tagok, német nemzetiségi táncokat tanulnak. Itt egészen kicsi 8 éves kortól 60 éves korig is vannak résztvevők.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a Bólyi Integrált Szociális Központ, a Nyugdíjasotthon és a Fogyatékos Személyek Otthona biztosítja az egyenlő esélyű hozzáférést a mi településünkön élő rászorultaknak is. Az egyes intézményekben a preventív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújtanak az állampolgárok önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez. Ide sorolható: a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, fogyatékosok nappali intézménye, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociális munka folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

A Bólyi Szociális Alapszolgáltató Központ látja el a községben működő szociális étkeztetést és a jelzőrendszeres szolgáltatást.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

A településen élő gyerekek a köznevelés és közoktatási intézményekben vehetnek részt szervezett formában drogprevenciós programokon.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

j) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben eljárások bevezetésével, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik.

Településünkön nem működik népkonyha. A rászorulóknak részére a szociális étkeztetés keretében tudunk étkezést biztosítani.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: Önkormányzati adat

3.7 Községi viszonyok, helyi közelet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai;

Nagybudmérön a közösségi élet színtere elsősorban a faluház, ifjúsági klub, ami magában foglal, több kisebb nagyobb helyiséget ahol a falu apraja nagyja megtalálja a magának való elfoglaltságot, társaságot, akikkel jól érezheti magát. Az ifjúsági Klubban a fiatalok helyben, hasznosan tölthetik el szabadidőjüket. A falugondnok lelkes hozzáállásának köszönhetően maradandó élményt nyújtó programokat szervez a kisebb gyermekek részére pl.: töklámpások készítése betlehemezésre való felkészítés. A polgármester támogatásával nyári táborozást szerveznek a faluban a mélyszegénységben élő gyerekeknek. Nagyon jól működő nyugdíjas klub is részt vesz a közeletben. Időközönként összejönnek, beszélgetnek, ünnepelnek. Minden évben egy nagy kirándulást, országjárást vagy éppen fürdős programot szerveznek.

A településen a közbiztonság érdekében polgárőrség működik, ami egyben egy jó közösség is. Több alkalommal közös vacsorákat szerveznek, és beszélnek meg a helyi problémákat.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2020)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
n.a.	nem	25	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások;

A faluban több nehéz helyzetben élő roma és mélyszegénységben lévő család él, akikkel kilátástalan helyzetükből fakadóan több probléma is felvetődik, amit önkormányzati szinten orvosolni próbálunk. Pl. tájékoztatjuk a törvényi előírásokról.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai;

A szolidaritás és a felelősség a községben működő gazdasági szervezetekben megvan Jellemzően felajánlásokban, önkéntes munkában nyilvánul meg. A civil szervezetek aktívak, sokszínű tevékenységeikkel a község fejlődéséhez járulnak hozzá. A helyi Polgárőrség aktívan részt vesz az önkéntes munkákban. Az Önkormányzat igyekszik a helyi egyedülálló vagy beteg időseket segíteni azzal, hogy közmunkásokkal havat lapátoltat, fát vitet be, illetve nyáron fűvet nyírat. A helyi vállalkozók a helyi rendezvényeket támogatják.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A településen Német Nemzetiségi Önkormányzat működik már hosszú évek óta. A nemzetiségi önkormányzat legfőbb célja a hagyományörzés, a nemzeti kultúra megőrzése és a helyi németek érdekképviselése. Évente megrendezik egy nemzetiségi napot, de ezen túl is több nemzetiségi hagyományt elevenítenek fel. A települési önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat szorosan együttműködik. Közös szerveznek bálakat, rendezvényeket, sportnapokat, gyermeknapokat. Így kapcsolódik össze civil szervezet, önkormányzat és nemzetiségi önkormányzat.

e) helyi lakossági önszerveződések.

A település lakossága körében önszerveződő csoportok nincsenek. A településen élőket az önkormányzat által szervezett programokon keresztül szólítjuk meg. A programokkal megpróbálunk minden korcsoporthoz eljutni.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Településünkön roma nemzetiségi önkormányzat nem működik.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység csökkentése, hatásának mérséklése	Közfoglalkoztatás tovább folytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése.
A település lakosságának egészségügyi állapota javítása	Területi egészségügyi szűrések népszerűsítése.
	Egészséges életmódra nevelés, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú részvétel az élettartam megnövekedését eredményezheti

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

Már születésünk, fogantatásunk pillanatától kezdve esélyegyenlőtlenség állhat fenn, hiszen nem mindegy, hogy milyen családi környezetbe, hazánk mely régiójában, tanyán, falun vagy kis településen, kis vagy nagyvárosban születünk. Az esélyegyenlőségre azonban minden helyzetben törekedni kell, úgy hogy mindenki egyenlő eséllyel jusson az ellátásokhoz, információkhoz. Az elmúlt időszakban megalkotott szociális vonatkozású jogszabályokban megvalósult a jogalkotó azon törekvése, hogy a nemzetközi egyezményekben rögzített irányelveknek megfelelő, az egyenlő esélyeket biztosító jogszabályok szülessenek.

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. Törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2. számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	80	92	172	46,51%	53,49%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)	2			1,16%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	7	11	18	4,07%	6,40%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	2	5	7	1,16%	2,91%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Magyarország lakossága az utóbbi évtizedekben folyamatos fogyatkozást mutat. Az élve születések száma csökken, a születéskor várható élettartam nő, így a lakosság fokozatosan előregszik. A születések számának csökkenésében közrejátszik a kedvezőtlen gazdasági helyzet, a bizonytalan jövőkép, a késői gyermekvállalás illetve a családi modell átalakulása.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.) pontosan szabályozza a gyermeki jogokat, azok védelmét, a pénzbeli és természetben ellátások körét, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokat, valamint a gyermekvédelmi szakellátásokat.

Pénzbeli és természetbeni ellátások:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- szünidei gyermekétkeztetés
- gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése

- otthonteremtési támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás
- gyermekek napközbeni ellátása
- gyermekek átmeneti gondozása.

A helyi szintű ellátórendszer jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja elsősorban. A megelőző tevékenység a köznevelési, szociális és közművelődés intézményhálózatán keresztül valósul meg, és az egyes területeken dolgozó szakemberek együttműködésén alapul. A településen a gyermekvédelmi alapellátások rendszere kiépült, minden gyermekkel foglalkozó intézmény szakmai programjában jelen van a preventív gyermekvédelem.

Veszélyeztetettség: olyan - a gyermek vagy más személy által tanúsított - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza. /Gyvt. 5.§ n) pontja/

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: A vonatkozó jogszabály az oktatási esélyegyenlőség szempontjából hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyerekeket, tanulókat különböztet meg. A törvényi meghatározásban az iskolai hátrányok legfontosabb eredői a gyermek családjának szegénysége és alacsony iskolázottsággal telített hátrányos társadalmi helyzete. A két jogi fogalom tartalma 2013 szeptemberében jelentősen megváltozott: az oktatási szektorból a szociálisba került át a hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok besorolása, valamint az új szabályozás kiterjesztette a gyermekvédelmi gondoskodásban élő „tartós neveltek” korhatárát (0-25 év).

Oktatási szempontból 2013 őszéig az alacsony jövedelmű családokban felnövő gyermekeket sorolták a hátrányos helyzetűek közé. A besorolást a család szociális helyzete alapján a jegyző által kiadott rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre (RGYK) jogosító igazolás határozta meg. Ezen belül halmozottan hátrányos helyzetűnek számított, akinek iskolázatlanok a szülei. A halmozottan hátrányos helyzet igazolásaként a szülők önkéntesen nyilatkoztak a jegyző előtt arról, hogy 8 osztálynál többet nem végeztek. E mellett a gyermekvédelmi gondoskodásban élő, jogi státuszukat tekintve „tartós neveltek” is ebbe a kategóriába tartoztak. A változás egyik fontos pontja, hogy a hátrányos helyzet kategóriájába kerüléshez nem elegendő a család anyagi helyzete miatt megítélt RGYK. Mellé szükséges legalább egy hátránynövelő jellemzővel rendelkeznie az adott, hátrányos helyzetű kategóriába sorolt gyereknek. A jogszabály három területet határoz meg hátránynövelőként: a szülők alacsony iskolai végzettségét, tartós munkanélküliségüket, illetve az elégtelen lakáskörülményeket.

Fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza, vagy gátolja. / a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Tv. 4.§ a) pont/

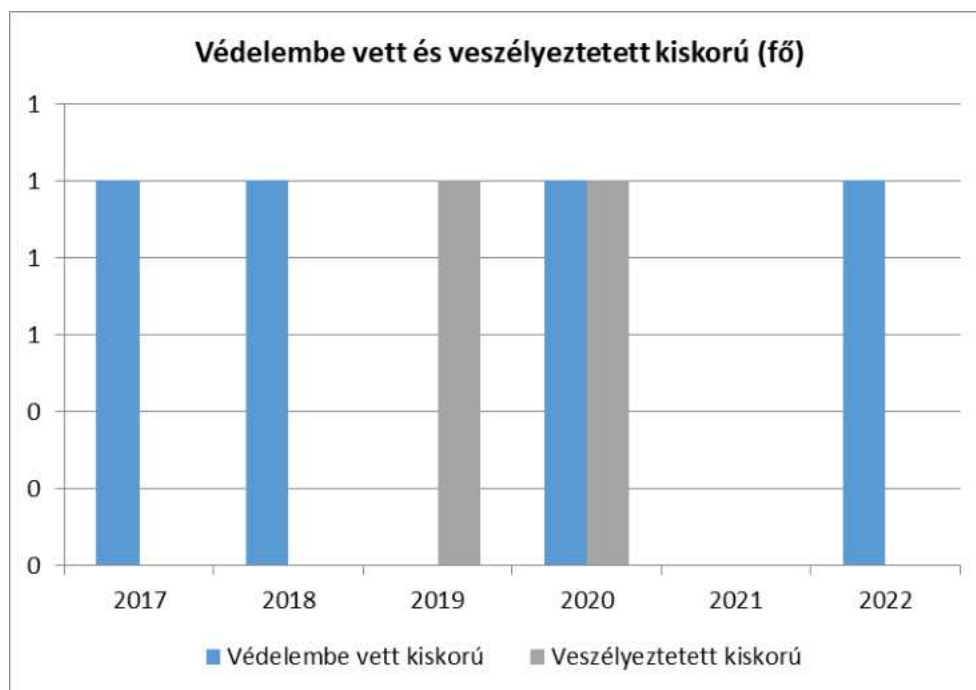
- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete;

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások, és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít.

A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális szervezeteken keresztül valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul. A területileg illetékes hivatalban a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2017	1	n.a.
2018	1	n.a.
2019	0	1
2020	1	1
2021	0	0
2022	1	0

Forrás: TelR, KSH Tstar

A védelembe vett kiskorú gyermekek száma a vizsgált időszakban nem változott. Egy családot érintett településünkön.

Jelzőrendszeri tagokkal az együttműködés jó, a még hatékonyabb munka érdekében fontos lenne, ha szakmai fórumokon megjelenének a szakemberek.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők valamint

A gyermekek védelmét szolgálják

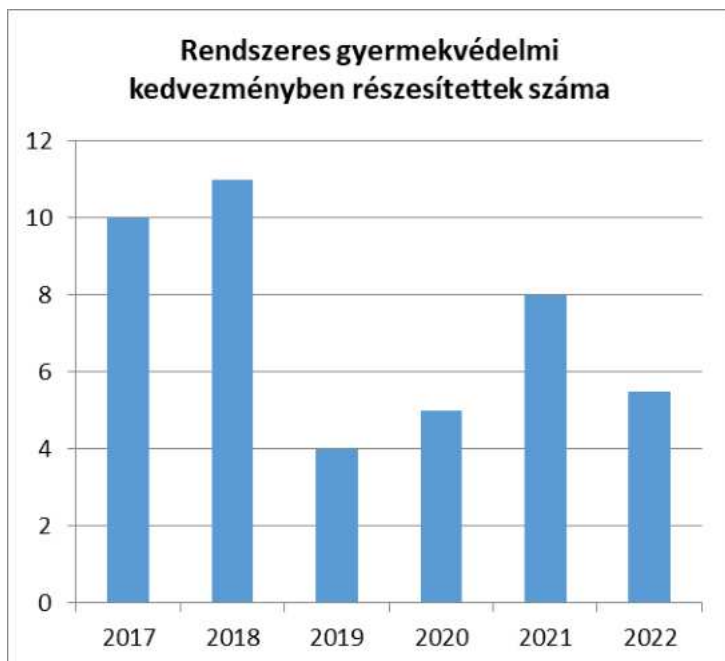
- pénzbeli és természetbeni ellátások: a szociálisan rászorulókat által igénybe vehető pénzbeli, természetbeni és gyermekjóléti alapellátásokat a helyi gyermekjólét és gyermekvédelem rendszeréről szóló 4/2006 (II. 27.) számú rendelet tartalmazza.
- gyermekjóléti alapellátások: a Bólyi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szervezi, a jelzőrendszeren keresztül érkezett vagy az önként jelentkező kliensek részére nyújt szolgáltatást, közreműködik a védelembe vétel előkészítésében, folyamatában, felülvizsgálatában. Szolgáltatásai: pszichológus és jogi tanácsadás, szociális munka, kapcsolattartási ügyelet.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása 2006. január 1. napjától jegyzői hatáskör. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a törvényben meghatározott normatív kedvezményekre.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság a gyermekvédelmi rendszer részét képezi ugyan, bemutatását a koncepcióban mégis azért tartjuk indokoltnak, mert érzékeny indikátora az adott település jövedelmi viszonyainak. Megmutatja, hogy hány gyermek él olyan családban, ahol az egy főre jutó jövedelem nem éri el az öregségnyugdíj mindenkor legkisebb összegének 145%-át (41.325 Ft), a gyermekvédelmi törvény által meghatározott esetekben a 135%-át (38.475 Ft). A háborús veszélyhelyzetre való tekintettel a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság jövedelmi feltételeinek egyes szabályaitól való eltérésekről szóló 344/2022.(IX.9.) Korm. rendelet 2.§ b) pontja alapján a jövedelemhatár 165% és 180%.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2017	10
2018	11
2019	4
2020	5
2021	8
2022	6

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A táblázat és ábra szemlélteti, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma az utóbbi években csökkent: korábbi adatokból tudjuk, hogy 2013-hoz képest 2021-re 50%-kal. A jelenség egyrészt azzal magyarázható, hogy az RGYK-ra való jogosultság sok más ellátáshoz hasonlóan az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének bizonyos százalékában van meghatározva, azonban a nyugdíjminimum összege évek óta változatlan.

A csökkenés másik oka, hogy a gyermekek száma folyamatosan csökken a településen, így a jogosultak száma is.

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete;

Az árvaellátás az elhunyt nyugdíjas, illetve nyugdíjban nem részesülő, de nyugdíjjogosultságot szerzett elhunyt személy gyermekének, örökbe fogadott gyermekének, meghatározott feltételek esetén nevelt gyermekének, testvérének, unokájának járó ellátás, melynek szabályait az 1997. évi LXXXI. törvény határozza meg. Az árvaellátás alapvetően a gyermek 16. életévének betöltéséig jár, kivéve, ha nappali rendszerű oktatásban vesz részt a gyermek, ebben az esetben legfeljebb 25. életévének betöltéséig jár. Az árvaellátás összege gyermekenként annak a nyugdíjnak a harminc százaléka, ami az elhunytat öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. A nyugdíj hatvan százaléka jár árvaellátásként annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője elhunyt, illetve akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2017	0	0	-
2018	0	0	-
2019	0	0	-
2020	0	0	-
2021	0	1	1
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Nagybudmérön nem él olyan gyermek, aki árvaellátásban részesül.

Beiskolázási támogatás

Azon családok részére, ahol a gyermekek közoktatási és felsőoktatási intézményben tanulnak, az önkormányzat évente egyszer az iskolakezdéshez támogatást nyújt.

Az iskolakezdési támogatás összege:

- a) általános iskolai tanuló esetén gyermekenként 15.000,-Ft/fő,
- b) középiskolai tanuló esetén gyermekenként 20.000,-Ft/fő,
- c) felsőfokú tanulmányokat végző személy esetén 20.000,-Ft/fő.

2020-ban 14, 2021-ben 12, 2022-ben 9 míg 2023-ban 7 család részesült ebben a támogatási formában.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A Gyvt. 2015. szeptember 1-től hatályos módosítása alapján jelentősen bővült azoknak a gyermekeknek a köre, akik számára ingyenes a bölcsődei, óvodai étkezés. A jogszabályváltozás komoly segítséget jelentett elsősorban azoknak az alacsony jövedelemmel rendelkező családoknak, akik a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre pár ezer forint különbözet miatt nem voltak jogosultak, és más kedvezményezett körbe sem estek bele. Az ingyenes és kedvezményes gyermekétkeztetésre vonatkozó szabályokat a gyermekvédelmi törvény határozza meg az alábbiak szerint.

A Gyvt. 21/B. § (1) bekezdése szerint az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani

- a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha
 - rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
 - tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
 - olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
 - olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkel csökkentett összegének 130%-át vagy
 - nevelésbe vették;
- az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
- nevelésbe vették;
- az előző két pont szerinti életkorú, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek számára, akit fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében helyeztek el;
- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
 - nevelésbe vették, vagy
 - utógondozói ellátásban részesül. (Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés)

A Gyvt. 21/B. § (2) bekezdése szerint az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani

- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság alapján a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben;
- a bölcsődei ellátásban, óvodai nevelésben vagy bármely évfolyamon nappali rendszerű oktatásban részesülő tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy az (1) bekezdés alapján a gyermek nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

A gyermekek a köznevelési és közoktatási intézményekben vehetik igénybe a kedvezményeket. Önkormányzatunk társulás keretében működteti a Borjádi Óvodát. Az ide járó gyermekek részére a társulási tanács kedvezményes térítési díjat állapít meg.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete;

Állandó lakosok közül nincs nem magyar állampolgárságú gyermek. Időszakosan a helyi vállalkozónál erdélyi vendégmunkások dolgoznak, az ő gyermekeik időnként a helyi óvodába és iskolába járnak. Ők román állampolgárok.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A gyámhatóság a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság elbírálásával egyidejűleg, kérelemre - külön döntésben, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsággal egyező időtartamra - megállapítja a gyermek, nagykorúvá vált gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetének fennállását. A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását követően is kérelmezhető.

Településünkön jelenleg három gyermek jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre, gyermekek hátrányos helyzet is megállapításra került. A hátrányos vagy halmozottan hátrányos gyermekek részére különböző pályázati lehetőségek kerülnek kiírásra, melyek a gyermekek tanulási esélyeit növelik (Apáczai Ösztöndíjprogram, Útravaló Ösztöndíjprogram, Út a szakmához).

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A településen szegregátum nincsen.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzet fogalmának meghatározása nem egységes a gyermekvédelem területén. Az éves gyermekvédelmi rendszer működéséről szóló beszámoló adatait és tapasztalatait értékelve meghatározhatjuk a veszélyeztetettség okokat figyelve arra, hogy egy-egy gyermek, fiatal több szempontból is érintett lehet, a veszélyeztetettség tényezők halmozottan jelentkeznek.

A helyi gyermekvédelemben dolgozó szakemberek tapasztalata szerint nem változott az a tendencia, hogy a veszélyeztetettség okai között kimagaslóan a szociális helyzet a meghatározó: *Szociális helyzet:* A szociális helyzetből adódó veszélyeztetettség a gyermekek több mint a felét foglalta magába.

A család szétesése: Ez a veszélyeztetési ok gyakran párosul a szociális helyzet romlásával és a gyermek mentális állapotának sérülésével. A család szétesésének leggyakoribb oka, a válás a gyermek számára veszteség. Az elfojtott érzelmek a személyiségfejlődésben rendellenességeket, zavarokat eredményezhetnek.

A nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiánya: Az elhanyagolás is bántalmazás (egészségügyi-, oktatási elhanyagolás, a gyermek magára hagyása, elhagyása). A gyanújelek, tünetek jelentkezhetnek testi, viselkedésbeli és érzelmi szinteken is.

Súlyos betegség a családban: A betegség vonatkozhat szülőre, nagyszülőre és testvérré is. A családtagok hosszú vagy súlyos betegsége, az egészségtelen életmód, tartósan rossz lakhatási körülmények a gyermek testi fejlődését és egészségét is veszélyeztetik. A gyermek számára problémát okozhat a hosszan tartó, vagy súlyos betegséggel való szembesülés, a normálistól eltérő élethelyzetben való folyamatos „tartózkodás”.

A család életmódja: A családi élet súlyosabb veszélyeztető ártalmait jelenti a deviáns viselkedési formák jelenléte a család hétköznapijaiban: alkoholizmus, brutalitás, bűnöző családi környezet.

A gyermek mentális állapota, személyiségzavara: A gyakorlatban is érzékelhető a mentálisan sérült gyermekek számának növekedése. Az okok között a családi nevelés jellemző hibái -

következetlenség, szigor és kényeztetés eltúlzása, követelések hiánya a gyermek felé, vagy ellenkező esetben: a gyermek képességeit meghaladó, magas mérce állítása, az ellenőrzés, odafigyelés hiánya – tapasztalhatóak. Gyakran találkozunk az idegrendszeri betegségek miatt rendszeresen gyógyszert fogyasztó kisgyermekkel.

Bántalmazás: Jelei sokszor nem egyértelműek. Nehezíti a helyzetet, hogy a testi jelek hiánya nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét (szexuális-, verbális bántalmazás nehezen felismerhető).

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A településen lévő borjádi székhelyű védőnő 4 település gyermekeit látja el. A gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a védőnői hálózaton keresztül, részben intézményhálózaton keresztül. Az óvodában, általános iskolában zajló szűrőprogramok rendszeresek, amelyeket korrekt tanácsadás egészít ki. A helyi védőnő szervez megelőző programokat, előadásokat is az iskolások részére. A védőnők családlátogatásaik során a várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak. Az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket és egészségügyi ismeretterjesztést végeznek.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2017	0	n.a.	-
2018	0	n.a.	-
2019	0	n.a.	-
2020	0	n.a.	-
2021	n.a.	n.a.	-
2022	0	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A településen vegyes háziorvosi körzet működik. Amennyiben a gyermek szakellátást igényelne, a háziorvos a Mohácsi Kórház gyermek-szakrendelőjébe utalja be. A háziorvos központi rendelője Borjádön van, de heti egy alkalommal a nagybudméri rendelőben is ellát betegeket. A fogorvos, vegyes fogorvosi körzetként, Bólyban működik, de az iskolában és az óvodában rendszeresen szerveznek szűréseket.

Betöltetlen háziorvosi praxis illetve védőnői álláshely nincsen.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgáltatások száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	0	0	n.a.	n.a.
2018	0	0	0	n.a.	n.a.
2019	0	0	0	n.a.	n.a.
2020	0	0	0	n.a.	n.a.
2021	0	0	0	n.a.	n.a.
2022	0	0	0	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A településen nincs ilyen korú speciális ellátási igényű gyermek.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekek esélynövelő szolgáltatásai között a szolgáltató nyilvántartásban országos szinten 145 Biztos Kezdet Gyerekház és 178 tanoda található. Ilyen típusú szolgáltatás nem működik a településen.

A Bólyi Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgálat két szervezeti egysége – Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint a Család- és Gyermekjóléti Központ - integráltan működik. Ellátási területe a bólyi járás településeivel azonos.

A két szervezeti egység szakmai állománya összesen 10 fő, ebből 8 főállású dolgozó, kettő pedig megbízási szerződéssel látja el szakmai feladatát heti 10 órában.

A Szolgálat feladatköre:

- szociális segítő munka, családgondozás
- ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzájutás segítése, megszervezése
- szabadidős programok szervezése, vagy azokhoz való hozzájutás lehetőségének megszervezése, támogatása, finanszírozása ha a családra aránytalan terhet róna, a családban jelentkező nevelési problémák, hátrányok káros hatásainak enyhítése céljából
- hivatalos ügyek intézése.

A Szolgálat jelzőrendszere:

- polgármesteri hivatalok
- jegyzők
- falugondnokok
- házi orvosok
- védőnők
- iskola-, óvodapedagógusok
- rendőrség
- Mohácsi Kórház szociális munkása

Az intézmény jelzőrendszeri tevékenységét segítő, együttműködő intézmények, szervezetek:

- Bólyi Gondozási Központ

- Támogató Szolgálat
- Bólyi Karitasz

A Központ feladatköre:

- Javaslattétel hatósági intézkedésre:

A Központ javaslatot tesz a gyámhivatal részére a gyermek:

- védelembe vételére,
- megelőző pártfogására,
- ideiglenes hatályú elhelyezésére,
- nevelésbe vételére,
- családba fogadására,
- harmadik személynél történő elhelyezésének kezdeményezésére,
- családba fogadó gyám kirendelésére,
- tankötelezettségének előmozdítására,
- gondozási helyének megváltoztatására,
- családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására.
- Gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek védelme.
- Családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének, családbafogadásának elősegítése

A Központ speciális feladatköre:

- óvodai, iskolai szociális segítő tevékenység
- készenléti ügyelet
- kapcsolattartási ügyelet
- szociális diagnózis

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

A gyermekek napközbeni ellátása keretében bölcsőd, illetve családi napközi nem működik a településen. A településen élő gyermekek bölcsődei elhelyezésére Bólyon van lehetőség.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	0	n.a.
2018	0	n.a.
2019	0	n.a.
2020	0	n.a.
2021	0	n.a.
2022	0	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem;

A gyermekek védelmét a helyi jegyző helyett 2013. 01. 01. napjától a Járási Gyámhivatal látja el. Így a gyermekek védelembe vétele, ideiglenes nevelésbe vétele is átkerült hatáskörébe.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Krízishelyzetben több lehetősége is van a családoknak. Krízisközpontba, anyaoththonba vagy családok átmeneti otthonában való elhelyezésre van lehetőség. Ebben szintén a családsegítő szolgálat családgondozói segíthetnek.

A Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulás keretében működik a Bólyi Családok Átmeneti Otthona. Működési, ellátási területe a Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulásban résztvevő önkormányzatok közigazgatási területe (Babarc, Belvárdgyula, Bóly, Borjád, Hásságy, Kisbudmér, Liptód, Máriakéménd, Monyoród, Nagybudmér, Nagynyárád, Olasz, Pócsa, Szajk, Szederkény, Töttös, Versend).

Az intézmény célja elsősorban lakhatás elvesztése, szociális krízis, adósságok, családi krízis, bántalmazás miatt ellehetetlenült élethelyzetbe került családoknak, emiatt átmenetileg otthontalanná vált szülőknek és gyermekeiknek nyújt meghatározott idejű tartózkodási lehetőséget és életvitelbeli segítséget. Az elhelyezés célja, hogy a lakók kilépve az otthonból megerősödve önálló életvitelt tudjanak folytatni. Alapellátás keretében a gyermek és szülője számára gyermekjóléti alapellátás keretében átmeneti gondozást biztosít 1 évre, ami fél évvel, illetve a tanév végéig meghosszabbítható

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Az önkormányzati sporttevékenység magában foglalja a testnevelés és sportkultúra néhány formáját, a gyermekek és felnőttek test kulturális, rekreációs és szabadidős tevékenységétől, rendszeres testmozgásától a versenysportig, beleértve a testnevelés, testedzés és az egészségmegőrzés kapcsolódó területét. A településen van egy aktívan működő sportegyesület. Több szakosztálya is működik. A futball-csapat a megyei osztályban játszik, de sajnos utánpótlás-nevelés nem igazán működik. A lövész szakosztály tagjai is főleg felnőttek. Gyakran rendeznek helyi versenyeket, bemutatókat is a közösség számára is. Ezen kívül a gyerekek számára az iskolában sportszakkör működik, ahol többféle labdajátékba és egyéb csapatjátékba nyerhetnek betekintést. Ez mindenképp legfőképp a mozgás szeretetét hangsúlyozza.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei);

Ingyenesen étkezik az óvodában a gyermek,

- ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult;
- tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek;
- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek;
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíj járulékkal csökkentett (nettó) összegének 130%-át.

Ingyenes az étkezés az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül.

- 50%-os mértékű normatív kedvezményt (kedvezményes, félárú étkezést) biztosítanak:
- az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül;
- az 1-8. évfolyamon és az azon felüli nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló után, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek,
- az 1-8 évfolyamon, vagy azon felül tanuló tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek után, feltéve, hogy a gyermek nem részesül ingyenes étkezésben.

A három vagy többgyermekes családok esetében 50%-os térítési díj kedvezmény állapítható meg.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Tv. 2016. évi módosításával önálló gyermekvédelmi természetbeni ellátásként került meghatározásra a szünidei gyermekétkeztetés. A települési önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja. 2020 évben 1, 2021 évben 2, 2022 és 2023 évben 2 gyermek vette igénybe a szünidei gyermekétkeztetést

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

A településen megrendezésre kerülő programok során törekszünk arra, hogy minden csoportot bevonjunk. Mindenki számára egyenlő hozzáférést biztosítunk.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

Az önkormányzat a szociális ellátások és szolgáltatások helyi szabályozásáról szóló 1/2015. (II.27.) önkormányzati rendeletén keresztül megpróbál mindenki részére segítséget nyújtani.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

Az integrált oktatást, különleges gondozást a gyermek életkorától és állapotától függően – a fogyatékossgot megállapító szakértői bizottság szakvéleményében foglaltak szerint – az ellátást biztosító intézmények szervezik meg.

4.4. a) 1. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2017	0	0	n.a.
2018	0	0	n.a.
2019	0	0	n.a.
2020	0	0	n.a.
2021	0	0	n.a.
2022	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2017	n.a.	0	n.a.
2018	n.a.	0	n.a.
2019	n.a.	0	n.a.
2020	n.a.	0	n.a.
2021	n.a.	0	n.a.
2022	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2018	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2019	0	n.a.	0	n.a.	0	n.a.
2020	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2021	0	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2017	0	0
2018	0	0
2019	2	0
2020	5	1
2021	6	0
2022	3	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma a vizsgált időszakban 2021-ig növekedett, majd 2022-ben 50%-os csökkenés figyelhető meg. Ez annak tudható be, hogy a törvényes képviselők az erre irányuló kérelmet is beadták.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Bólyi Tagintézményében történik gyógypedagógusok, és logopédus által a gyerekek fejlesztése. A gyermekek pszichológiai ellátása a Bólyi Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálatnál oldható meg. Sajnos egyre nagyobb probléma, hogy kevés időben finanszírozott a pszichológus. Sok település tartozik hozzá és egyre több gyermek szorul a segítségére.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai Borjádi Óvodai Társulás		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	4	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	32	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	1	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6	16
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	28	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	3	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	3	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	n.a.
Dajka/gondozónő	2	0
Kisegítő személyzet	1	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	n.a.	0	0	0	0	0	0	n.a.
2018	n.a.	0	0	0	0	0	0	n.a.
2019	n.a.	0	0	0	0	0	0	n.a.
2020	n.a.	0	0	0	0	0	0	n.a.
2021	n.a.	0	0	0	0	0	0	n.a.
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2017	0	0	0	n.a.	n.a.
2018	0	0	0	n.a.	n.a.
2019	0	0	0	n.a.	n.a.
2020	0	0	0	n.a.	n.a.
2021	0	0	0	n.a.	n.a.
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	n.a.

Forrás: TelR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek;
A jobb körülmények között élő gyerekek számára a szegénység még a mai napig nehezen elfogadható. A külső megjelenés, a ruházkodás meghatározóak számukra. Gyakori, hogy a külső alapján ítélenek meg gyerekeket. Már az óvodában kezdődik a gyerekek közötti vetélkedés, kinek drágább a biciklije, van-e már telefonja, márkás ruhákba jár-e.
A köznevelési és közoktatási intézményekben hátrányos megkülönböztetés, jogellenes elkülönítés nincs.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések;

Nagybudmér községben iskola nincs. A gyermekek a településtől 7 km-re lévő Bólyi Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolába, illetve a Villányi Általános Iskolába (kötelező felvételt biztosító iskola) járnak. A közlekedésről iskolabusz, illetve menetrend szerinti távolsági buszjáratok gondoskodnak.

Az Országos Kompetenciamérés Magyarország országos szintű közoktatási mérése, amelyet a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 99. §-a rendelt el. A mérést minden tanévben május utolsó szerdáján bonyolítják le Magyarország összes általános és középiskolájában a 6., 8. és 10. évfolyamokon. A felmért évfolyamok minden tanulója részt vesz benne. (A mérés időpontját pedig a mindenkor tanév rendjéről szóló miniszteri rendelet jelöli ki.) A felmért műveltségi területek a szövegértés és a matematikai eszköztudás.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek, és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások úgynevezett alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	n.a.	n.a.	n.a.	0
2018	n.a.	n.a.	n.a.	0
2019	n.a.	n.a.	n.a.	0
2020	n.a.	n.a.	n.a.	3
2021	n.a.	n.a.	n.a.	7
2022	n.a.	n.a.	n.a.	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

Településünkön 2020-ban 3, 2021-ben 7, 2022-ben és 2023-ban 2 gyermek részesült szünidei gyermekétkeztetésben.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A települést az elnéptelenedés veszélyezteti.	A gyermekek, ill. családok helyben tartása megfelelő színvonalú intézményekkel, megfelelő támogatásokkal érhető el.
Hátrányos helyzetű gyerekek, egyre több gyermek veszélyeztettsége állapítható meg a család szociális bizonytalansága miatt	Szülők tájékoztatása a kedvezményekkel járó további támogatásokról. Családgondozás, szünidei étkezés biztosítása
Közlekedési problémák	A környező településekkel együttműködési megállapodás, a falubusszal történő személyszállítás megoldása

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Az Önkormányzat és annak intézményei, továbbá a lakosság tekintetében a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkeznek a gender szempontok és problémák területén. A nők és férfiak közötti egyenlőség vizsgálatához azonban a lehető legrészletesebb adatok, információk szükségesek az önkormányzat tevékenysége szempontjából meghatározó területeken és témakörökben.

A nők esélyegyenlőségével számos nemzetközi jogi alapvetés foglalkozik:

- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségeiről
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonság rendszerében történő megvalósításáról.

A nemzetközi irányelvek beépültek a magyar jogalkotásba is. A nemek közötti hátrányos megkülönböztetést tiltja az Alaptörvény XV. cikke, mely kimondja, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak, tehát mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok, kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.

A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőtlenség a legrégebben kialakult, legnehezebben feltárható problémakör. A 21. században sem könnyű fellépni ellene, bármennyire is fejlett a jogi szabályozás ezen a területen. A probléma megoldása nem csak a társadalmi igazságérzet miatt fontos, hanem azért is, mert a nők és férfiak közötti egyenlőtlen hatalom- megosztás az erőforrások eltérő arányú felhasználásához vezet, amelynek következtében számos potenciál kiaknázatlan maradhat.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

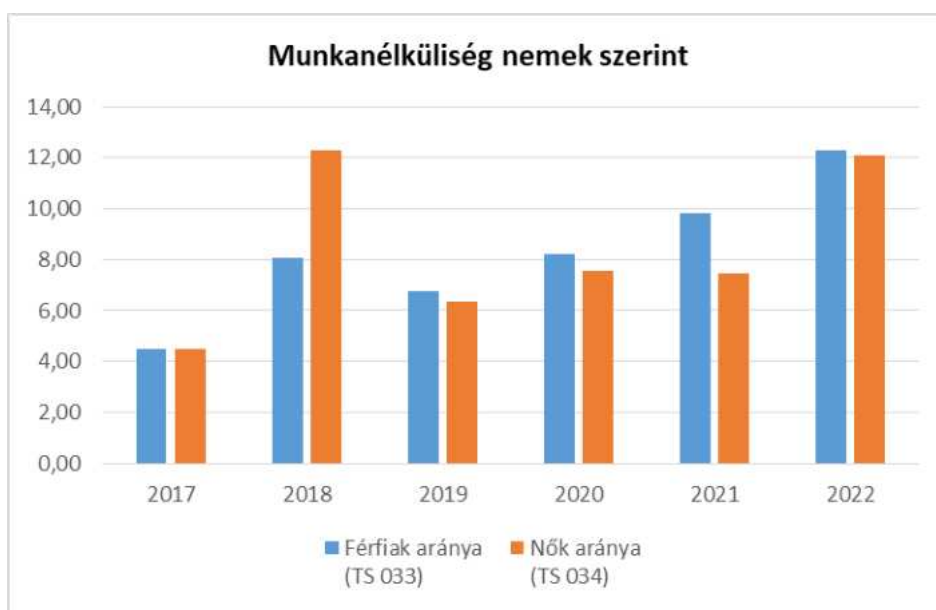
Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- az 55 év feletti nők a változó képzettségi követelmények miatt;
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya miatt;
- a gyestről visszatérő kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt. Az idősebb korosztályban ez abból is adódik, hogy a községben a termelő szövetkezeti tagság miatt, nem munkavállalóként dolgoztak, hanem a házastársaik nevén vállaltak napszámba munkát, földterületek gondozását. Mindezekből adódóan a nyugdíjra vagy egyáltalán nem jogosultak, vagy a nyugdíjak összege éppen meghaladja az öregségi nyugdíjminimum összegét.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2017	4,48	4,48	4,48%
2018	8,06	12,31	10,19%
2019	6,78	6,35	6,57%
2020	8,2	7,58	7,89%
2021	9,84	7,46	8,65%
2022	12,28	12,12	12,20%

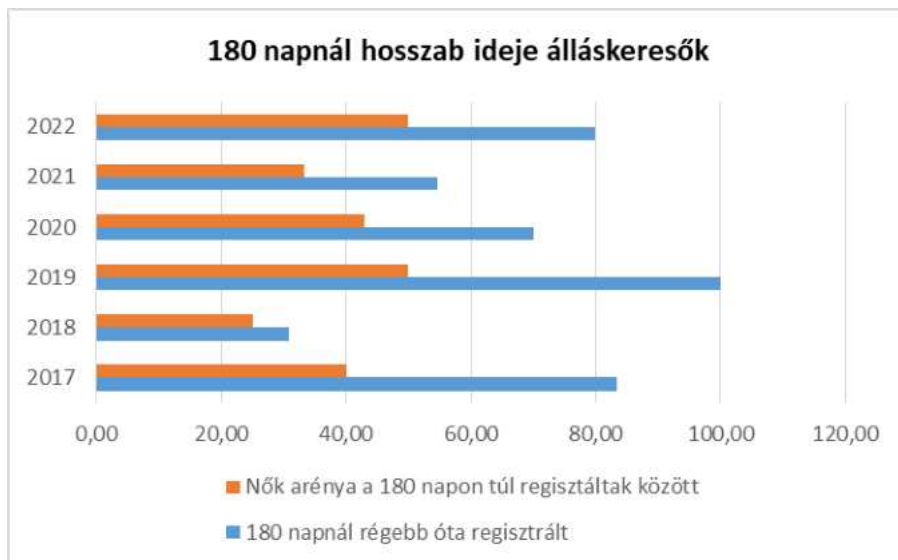
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők nemek közötti megoszlását tekintve elmondható, hogy közel azonos az arány. A férfiak aránya folyamatosan magasabb.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2017	83,33	40
2018	30,77	25
2019	100	50
2020	70	42,86
2021	54,55	33,33
2022	80	50

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők tekintetében a nők aránya a vizsgált időszakban hullámzást mutat.

A nyilvántartott álláskeresők között a pályakezdő álláskeresők száma elenyésző.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A képzési programokon a nők részvételi aránya igen alacsony. Ennek oka leginkább az, hogy család mellett nem merik vállalni a képzéssel járó kööttséget, valamint a tartós inaktív lét, önbizalomhiány miatt nem mernek képzéseken részt venni. Az idősebb korosztályba tartozó nők között sok a betanított munkás, ill. a mezőgazdaságban részt vevő napszámos. Ezek a nők a munkahelyek, a termelő szövetkezetek megszűnése után már nehezen tudnak új képesítéseket szerezni, korukból adódóan nem szívesen tanulnak, így az elhelyezkedés lehetősége is nehezített számukra.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A végzettséget tekintve ugyanaz mondható el a nők esetében is, mint összességében a lakosság egészét tekintve. A legtöbb regisztrált munkanélkülit a szakmunkás bizonyítvánnyal és a nyolc osztállyal rendelkezők teszik ki. A regisztrált munkanélküliek körében a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma alacsony. A jelenlegi közfoglalkoztatási rendszer lehetőséget teremt a 8 osztályos vagy az alatti végzettséggel rendelkezők számára is. A közfoglalkoztatások során a foglalkoztatott nők száma alacsonyabb, mint a férfiaké. Ez az önkormányzati munka jellegéből adódik. Gyakoribb a településtartási feladatok, a festések, mázolások, zöldterület-karbantartás, ami inkább a férfiak számára biztosít lehetőséget. A közfoglalkoztatásban résztvevő alacsony iskolai végzettségű nők főleg parkosításban, takarításban hivatalsegédi feladatokban vállalhatnak szerepet.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Az önkormányzatnál mindez elképzelhetetlen. Mind a közfoglalkoztatottak, mind az önkormányzati dolgozók, képviselők juttatásai nők és férfiak esetében megegyezik, bértábla szerint nincs megkülönböztetés nő és férfi között. A minimálbérnél sincs ilyen különbség.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A kisgyermeket nevelő nők esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Bölcsőde helyben nem érhető el, csak 8 km-re Bólyban. Az ebből adódó közlekedési probléma is nehezíti a helyzetet. A bolyi körzetben a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek és napközi hálózat minden igényt kielégít, de hosszú váró lista van. Az önkormányzat törekszik arra, hogy a helyi gyerekeket ne kelljen a bolyi bölcsődébe hordani a szülőknek. A 2013. évben a borjádi óvoda fenntartása négy önkormányzattól álló társulás fenntartásába visszakerült. Szükség esetén már 2 éves kortól tud helyet biztosítani a község kisgyermekéi számára.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)			
Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	0	n.a.	-
2018	0	n.a.	-
2019	0	n.a.	-
2020	0	n.a.	-
2021	n.a.	n.a.	-
2022	0	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A védőnő négy település gyermekeit látja el. A védőnői szolgálat székhelye Borjád.

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3.a.) számú táblázatból		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	0	n.a.
2018	0	n.a.
2019	0	n.a.
2020	0	n.a.
2021	0	n.a.
2022	0	n.a.

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdi meg: családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért. A bántalmazott nők segítségért fordulhatnak a rendőrséghez és a családsegítő és gyermekjóléti szolgálathoz. Tájékozódhatnak arról, hogy hol működnek anya-gyermekek otthonok, és mik a felvétel feltételei. A településen a mindennapi életből vannak információk arra vonatkozóan, hogy a nőket erőszak éri településünkön, az erre vonatkozó kimutatások azonban nem állnak rendelkezésre. Ettől függetlenül azonban nem jelenthetjük ki, hogy nem követnek el a nők ellen erőszakot.

A kapcsolati erőszak bűncselekményének önálló tényállásként történő megfogalmazásának jelentősége egyrészt abban áll, hogy a törvényben már korábban is megfogalmazott cselekmények elkövetése az általánosnál szigorúbb büntetéseket vonhat maga után, abban az esetben, ha azokat rendszeresen, családon belül követik el.

Ez azt jelenti, hogy amennyiben a testi sértést, a becsületsértést, a személyi szabadság megsértését és a kényszerítést olyan hozzátartozó vagy rokon sérelmére követik el, akivel az elkövető az elkövetéskor együtt él vagy élt, az általánosnál súlyosabb büntetés kiszabására van lehetőség.

A törvényi szabályozás másik jelentősége, hogy az új tényállással immár a testi sértés szintjét el nem érő, de a sértett emberi méltóságát súlyosan sértő erőszakos magatartásokat, és a gazdasági ellehetlenítést is büntetni rendeli.

Településünkön kapcsolati erőszakra nincs tudomásunk.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Az igénybe vehető szolgáltatásokról az önkormányzat, a védőnő, a háziorvos és a családsegítő szolgálat nyújt tájékoztatást. Az elhelyezésben is ők nyújtanak segítséget. A szolgáltatást igénybe vevőkre az anyagi problémák, a tartós munkanélküliség jellemző. Az átmeneti ellátás gyakran olyan megszokottá és szükségszerűvé válik, hogy a családok, a gondozási idő leteltével nem kerülnek ki a rendszerből, hanem csak egy másik átmeneti otthon lakói lesznek.

A Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulás keretében működik a Bólyi Családok Átmeneti Otthona. Működési, ellátási területe a Bólyi Szociális és Gyermekjóléti Társulásban résztvevő önkormányzatok közigazgatási területe (Babarc, Belvárdgyula, Bóly, Borjád, Hásságy, Kisbudmér, Liptód, Máriakéménd, Monyoród, Nagybudmér, Nagynyárád, Olasz, Pócsa, Szajk, Szederkény, Töttös, Versend).

Az intézmény célja elsősorban lakhatás elvesztése, szociális krízis, adósságok, családi krízis, bántalmazás miatt ellehetetlenült élethelyzetbe került családoknak, emiatt átmenetileg otthontalanná vált szülőknek és gyermekeiknek nyújt meghatározott idejű tartózkodási lehetőséget és életvitelbeli segítséget. Az elhelyezés célja, hogy a lakók kilépve az otthonból megerősödve önálló életvitelt tudjanak folytatni. Alapellátás keretében a gyermek és szülője számára gyermekjóléti alapellátás keretében átmeneti gondozást biztosít 1 évre, ami fél évvel, illetve a tanév végéig meghosszabbítható.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Önkormányzat példamutatással hívja fel a figyelmet a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére. Önkormányzati képviselők körében 2 nő található, a hivatali dolgozók, pedagógusok is nők. A tagintézmények vezetői is nők.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Mindez a falvakban hangsúlyosabb. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez össztársadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.

Szakmai tapasztalataink szerint a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Ezért az Önkormányzat a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is. A közpark és játszótér alkotják a kerület zöldhálózatainak központi elemeit. Az otthon levő édesanyák és gyerekeik számára baba-mama klub létrehozása jó közösségteremtő lehet.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermekét egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas.	Szociális gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása
A GYÁS, GYES-ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése
Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedése	Közösségfejlesztés, tanulás elősegítése, foglalkoztatás támogatása

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény rendelkezései az irányadóak. Ennek értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer saját jogú és hozzátartozói nyugellátást biztosít. A saját jogú nyugellátás körébe az öregségi nyugdíj, valamint a rehabilitációs járadék tartozik.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás formái a következők:

- özvegyi nyugdíj,
- árvaellátás,
- szülői nyugdíj,
- baleseti hozzátartozói nyugellátások,
- valamint özvegyi járadék.

További ellátási forma az időskorúak járadéka, melyet az Szt. szabályoz. Ilyen típusú ellátásra azon idős személyek jogosultak, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. Az ellátást a járási hivatal állapítja meg.

A demográfiai folyamatokra következők jellemzőek:

- növekszik az átlagéletkor,
- magasabb a középkorúak halandósága, a kedvezőtlen mortalitása adatok elsősorban a férfilakosságot érintik,
- a nők születéskor várható élettartama hosszabb.

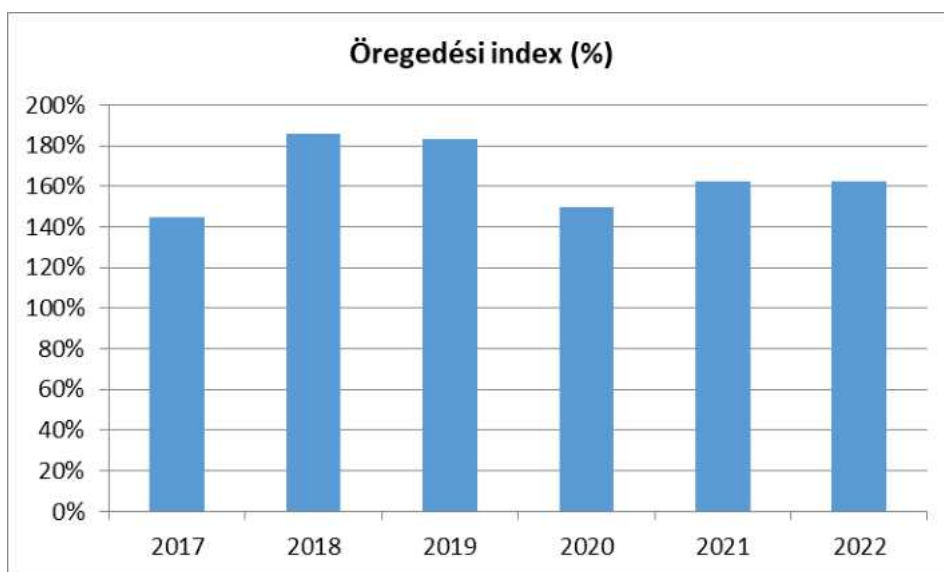
Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrend- szeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések.

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korral előrehaladva fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek aránya. Pócsán is az egyedül élő idősök aránya magas.

Az önkormányzat a falugondnokon keresztül igyekszik figyelemmel kísérni a helyi idősök helyzetét. Szükség szerint bevásárlásban, gyógyszerbeszerzésben is segítséget nyújt. Az önkormányzat a közfoglalkoztatottakat is igyekszik az idősök gondozásába bevonni. Gyakori, hogy ők gondoskodnak a téli tüzelőről, fűtésről is.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)			
Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2017	29	20	145,00%
2018	26	14	185,71%
2019	22	12	183,33%
2020	27	18	150,00%
2021	26	16	162,50%
2022	26	16	162,50%

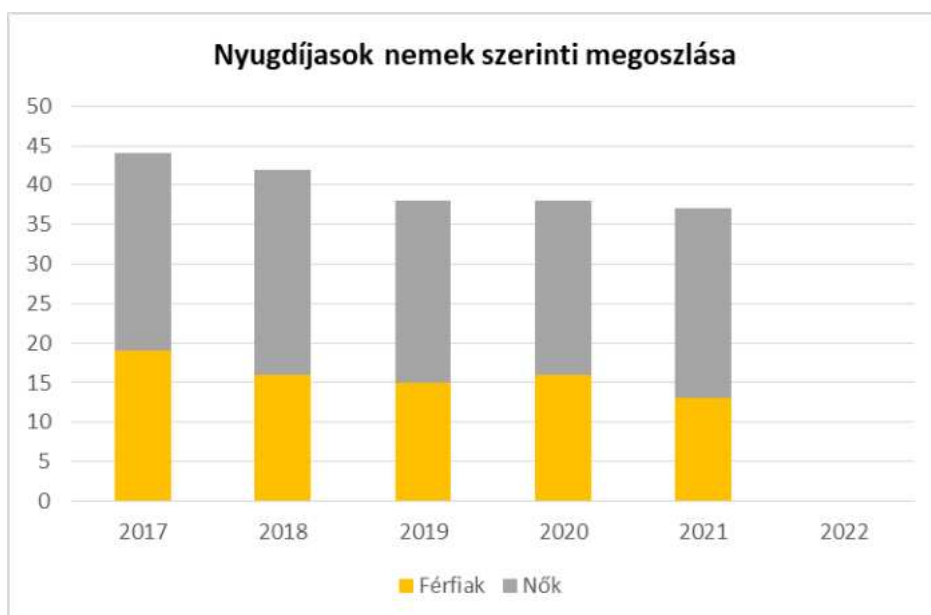
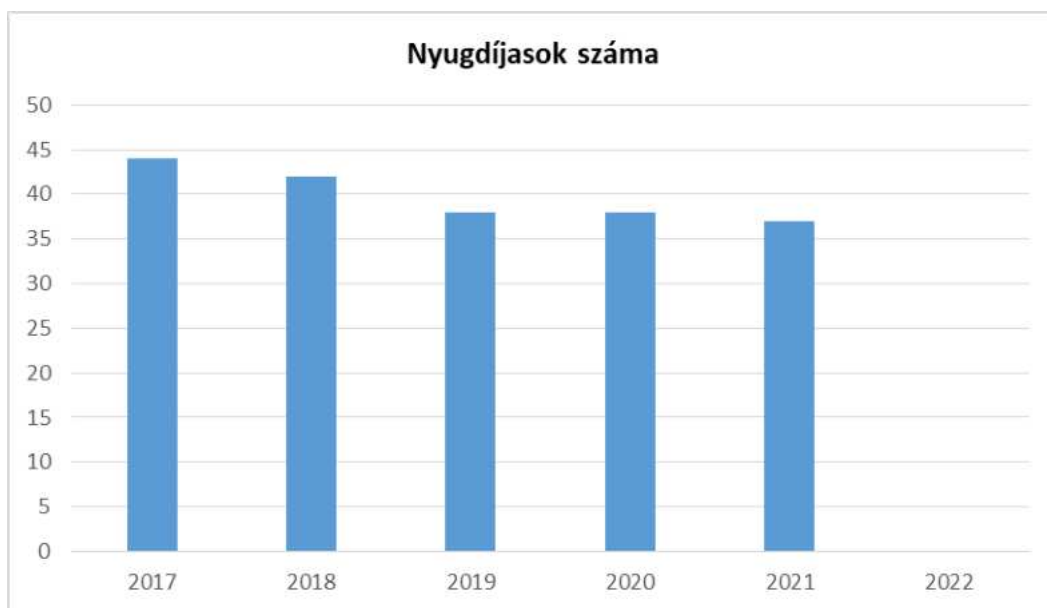
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az öregedési index a vizsgált időszakban igen magas. A 2018-19-es éveket tekintve jóval meghaladja az országos átlagot. Ez a folyamat 2020-ban megfordult, azonban jól látszik az is, hogy a település elöregszik.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2017	19	25	44
2018	16	26	42
2019	15	23	38
2020	16	22	38
2021	13	24	37
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

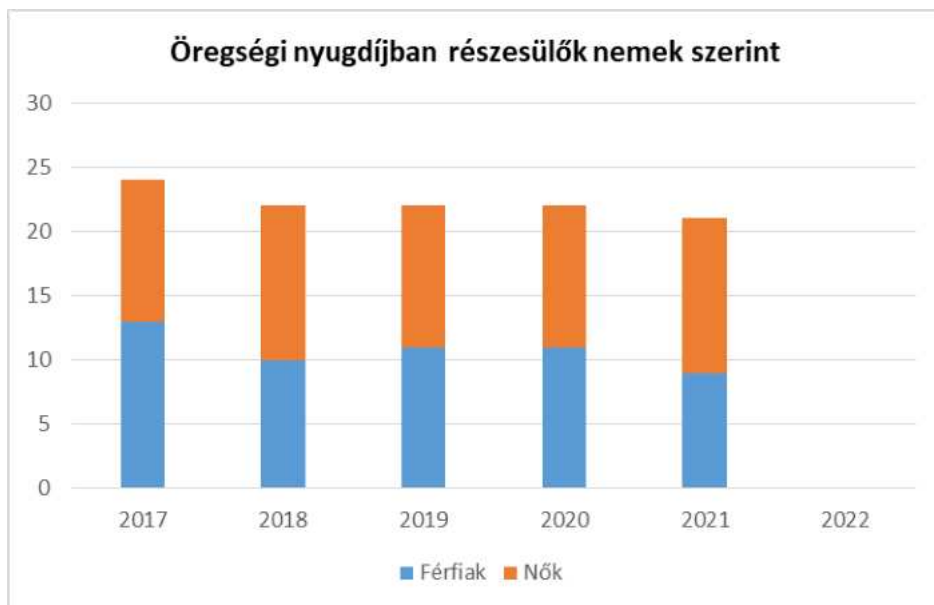
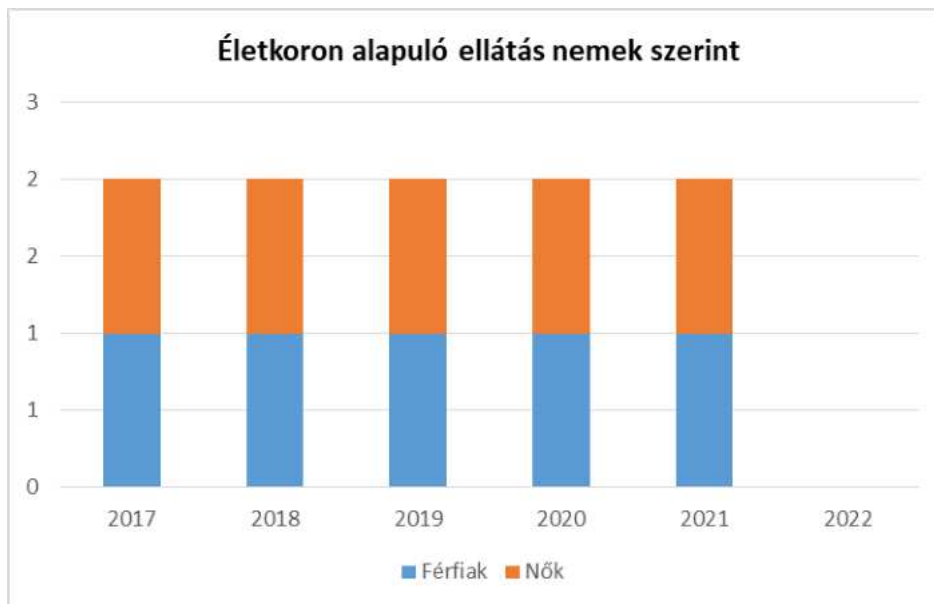

A nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők számának alakulását tekintve elmondható, hogy a nők nagyobb arányban részesülnek ilyen típusú ellátásokban.

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2017	1	1	13	11	1	4	0
2018	1	1	10	12	1	4	0
2019	1	1	11	11	0	2	0
2020	1	1	11	11	0	2	0
2021	1	1	9	12	0	2	0
2022	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0

Forrás: TeIR,
KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága;

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha különleges tudással rendelkeznek.

A nyilvántartott álláskereső korcsoportonként megoszlását tekintve az 56 év felettiak száma kiemelkedő.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	6	13	8	10	11	15
41-45 év (TS 042)	Fő	2	1	1	1	3	3
	%	33,33%	7,69%	12,50%	10,00%	27,27%	20,00%
46-50 év (TS 043)	Fő	0	2	1	1	1	1
	%	0,00%	15,38%	12,50%	10,00%	9,09%	6,67%
51-55 év (TS 044)	Fő	1	1	2	2	1	1
	%	16,67%	7,69%	25,00%	20,00%	9,09%	6,67%
56-60 év (TS 045)	Fő	1	3	3	1	3	2
	%	16,67%	23,08%	37,50%	10,00%	27,27%	13,33%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	1	2	1	3	3	6
	%	16,67%	15,38%	12,50%	30,00%	27,27%	40,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen;

Az önkormányzat igyekszik az időseket bekapcsolni az aktív közéletbe, folyamatosan szervez számukra programokat, kirándulásokat. Évente egyszer megvendégeli az időseket Idősek napján, amikor a helyi iskola és óvoda gyerekei kedveskednek műsorral, így kezdődik el a gyerekek idősek megbecsülésére való nevelés.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén.

Az 56 év feletti munkanélküliek száma megemelkedett. Ennek oka nem elemezhető adatgyűjtésekből. Az önkormányzat a közfoglalkoztatásban bevonja az 55 év felettiakat is, az életkor nem zárja ki őket a foglalkoztatásból.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése;

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás kiemelkedő. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a közelben minden állampolgára részére biztosított, a nehezebben elérhető szolgáltatások elérését a falugondnoki szolgálat biztosítja. A falugondnoki szolgálat szerepe kiemelkedő az idősek tekintetében. A falugondnok gyógyszervásárlást bonyolít le, orvosokhoz szállítja a betegeket, nyugdíjas programokon is részt vesz, még a bevásárlásokban is segítséget nyújt. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának és emellett önként vállalt intézkedéseket is biztosít.

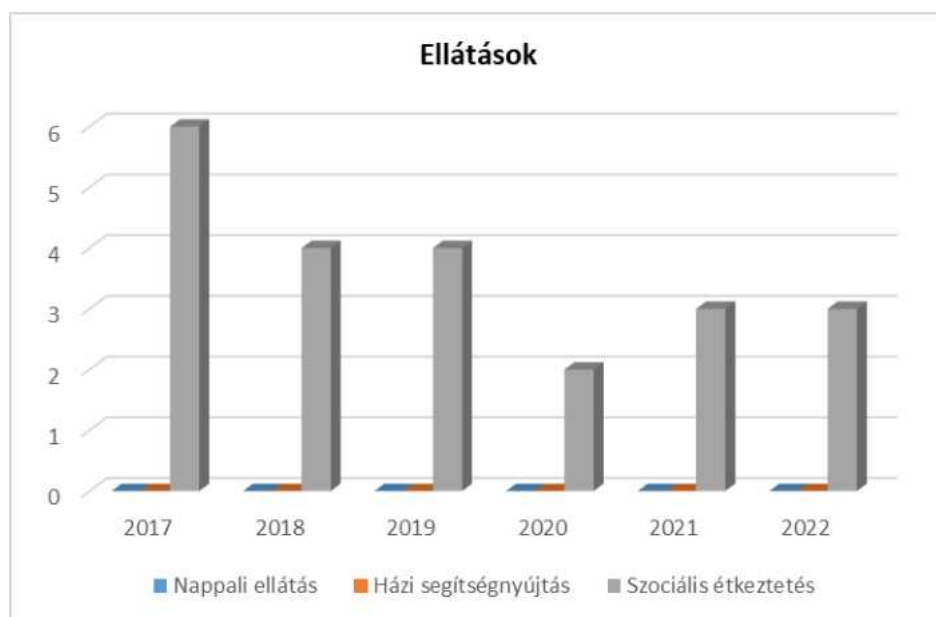
Kiemelkedő közösségi szerepe van a Nagybudméri Nyugdíjas klubnak. Rendszeres klubfoglalkozásaikon túl szerveznek közös programokat a szomszédos községek klubjaival. Megvendégelik egymást, sütnek együtt, kézimunkáznak, vagy akár kiállításokat szerveznek. Így nyerhettünk betekintés egy helyi nyugdíjasunk gyönyörű gyöngyképeibe, vagy a helyi lakosok kézimunkáiba.

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2017	29	0	0	6
2018	26	0	0	4
2019	22	0	0	4
2020	27	0	0	2
2021	26	0	0	3
2022	26	0	0	3

Forrás: TeIR, KSH

Tstar

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés;

Az önkormányzat az idősek klubjával rendszeresen szervez színházlátogatásokat, kirándulásokat, művelődési programokat. A közlekedési és anyagi nehézségek miatt mindezek száma csökkent, de a közeli művelődési házak programjai továbbra is elérhetőek maradtak. Az ilyen rendezvényekre vagy a falubusz, vagy különjárat szállítja a nyugdíjasokat.

A településen nyilvános könyvtár működik, 2019. évtől mozgókönyvtári szolgáltatást vesz igénybe az önkormányzat. Az Önkormányzat közművelődési feladatait közösségi szintér formájában látja el.

b) idők informatikai jártassága;

A számítógép és az internet az informatikai teremben áll rendelkezésre, bárki számára a nap hosszabb szakaszában elérhető. Vannak nyugdíjasok is, akik szívesen böngésznek a világhálón, egy kis segítséggel, amit megkaphatnak a terem vezetőjétől.

d) a generációk közötti programok.

Az önkormányzat által szervezett programok a település minden korosztályát meg kívánják szólítani. Fontos számunkra, hogy a rendezvények alkalmával az idők számára is minőségi szórakozási/kikapcsolódási lehetőséget tudjuk biztosítani.

6.4 Az időket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A településen az időknek az életkorral járó sajátos igényeik kielégítését célzó programok nincsenek, de adott a lehetőség bármilyen programot szervezniük, adott igényeiknek megfelelően a nyugdíjas klub szervezésében. Az Önkormányzat minden évben megünnepli az idők napját, amikor is vendégül látja az idős lakosságot egy műsoros vacsora keretében.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők aránya.	Az aktivitást és a függetlenséget megőrző programok, szolgáltatások szervezése.
Életkorból szociális helyzetből adódó rossz egészségügyi állapot	Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Generációs programok szervezése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: az a személy, aki tartósan vagy véglegesen olyan érzékszervi, kommunikációs, fizikai, értelmi, pszichoszociális károsodással - illetve ezek bármilyen halmozódásával - él, amely a környezeti, társadalmi és egyéb jelentős akadályokkal kölcsönhatásban a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételt korlátozza vagy gátolja. (Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. tv. 4.§; továbbiakban: Fot.)

Az államnak, a társadalom szervezeteinek és tagjainak oly módon kell tevékenységüket végezni, hogy az ne okozhasson olyan károsodást, amely fogyatékossg kialakulásához vezet, illetve olyan körülményeket kell létrehozni, amelyben a fogyatékos emberek képesek lesznek teljesebb életre és a fogyatékossgukból fakadó terheik csökkenthetőek.

Magyarországon a fogyatékkal élő emberek és családjaik az egyik legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, mindennapi életük során ezernyi tényező hátráltatja a boldogulásukat. Ezért kiemelkedő fontossággal bír a minőségi közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális ügyek, közlekedés stb.) egyenlő hozzáféréseinek megteremtése.

Megváltozott munkaképességűnek tekinthető az a személy, aki veleszületett, balesetből, vagy betegségéből kifolyólag nem képes olyan módon vagy mértékben elvégezni a rá bízott feladatokat, mint a hozzá korban, nemből, képzettségben hasonló személyek általában.

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint 457 ezer fogyatékkal élő ember volt Magyarországon, a népesség 4,6 százaléka. A nemek szerinti arány nem tér el jelentősen a teljes népességétől, a fogyatékkal élők 53 százaléka nő. Közülük többen egynél több fogyatékossgot is jeleztek, összesen 561 ezret. Száz fogyatékkal élő átlagosan 123 fogyatékossgot jelölt. A fogyatékkal élők több mint 70 százaléka 50 évesnél idősebb. A legnagyobb csoport, a 232 ezer főt számláló mozgássérültek többsége az idősebbek közé tartozik, több mint 80 százalékuk 50 évnél idősebb.

A fogyatékkal élők 56 százaléka legfeljebb általános iskolát végzett. Az általános iskolát be sem fejezők aránya viszonylag magas az értelmi fogyatékosok és a beszéd fogyatékosok között, valamint – a fiatal korukkal is összefüggésben – az autisták között. A nagyothallóknak és a mozgássérülteknek ugyanakkor 9–10 százaléka egyetemi vagy főiskolai végzettségű.

A magukat tartós betegnek vallók iskolai végzettsége valamennyi végzettségi szintet tekintve kissé alacsonyabb, mint a teljes népességé, azzal összefüggésben, hogy kisebb arányban kerülnek ki a magasabb végzettséggel rendelkező fiatalabb korosztályokból: 77 százalékuk 50 év feletti. /forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok 3. Országos adatok/

Baranyában a census adatai alapján a fogyatékossgal élők száma meghaladta a 20 ezer főt, ami a népesség 5,2 százalékát jelentette. A megkérdezettek a fogyatékossguk jellegéről egyszerre több (legfeljebb három) választ is megjelölhettek. Ezek alapján 54 százalékuk volt mozgássérült, 18 százalékuk látási, 16 százalékuk hallási problémákkal küzdött, de viszonylag magas, 10-10 százalék körüli volt a súlyos belszeri fogyatékkal élők, a mentálisan sérültek és az értelmi fogyatékosok hányada is. A fogyatékossgal élők közel fele nyilatkozta azt, hogy betegsége akadályozza a mindennapi életben és ugyanekkora hányadukat hátráltatta a közlekedésben, utazásban. A tanulásban, munkavállalásban 25, az önellátásban 21 százalékuk életét nehezítette meg testi vagy lelki fogyatékossguk, és mindössze 15 százalékuk érezte úgy, hogy a problémája a megszokott, hagyományosan elvárható életvitel gyakorlásában nem gátolja. A fogyatékossgal élők nemenkénti összetétele az egyes fogyatékossg típusokban némileg eltért a teljes népességétől. A nők aránya a gyengén vagy alig látók között 7,0, a mentálisan, pszichésen sérülteknél 4,2 százalékponttal haladta meg az 53 százalékos megyei átlagot. Az értelmi

fogyatékkal élők és a beszédükben akadályozottak között a férfiak aránya volt magasabb, sorrendben 64 és 62 százalék, míg autizmusban négyszer több férfi szenvedett, mint nő. Az életkor alapján a fogyatékos férfiak aránya a 70 év felettiek kivételével valamennyi korcsoportban meghaladta a nőkéét. A fogyatékossgal élők munkavégzését, társadalmi beilleszkedését nagyban meghatározza az iskolázottságuk színvonala. Az iskolai végzettség szerinti összetétel alapján a fogyatékossgal élők több mint fele legfeljebb 8 osztályt végzett, szakmával 19, érettségivel további 18 százalékuk rendelkezett, a diplomások aránya 8 százalék volt. A betegség súlyossága és kialakulásának ideje természetesen szoros kapcsolatban van a megszerzett legmagasabb képzettséggel.

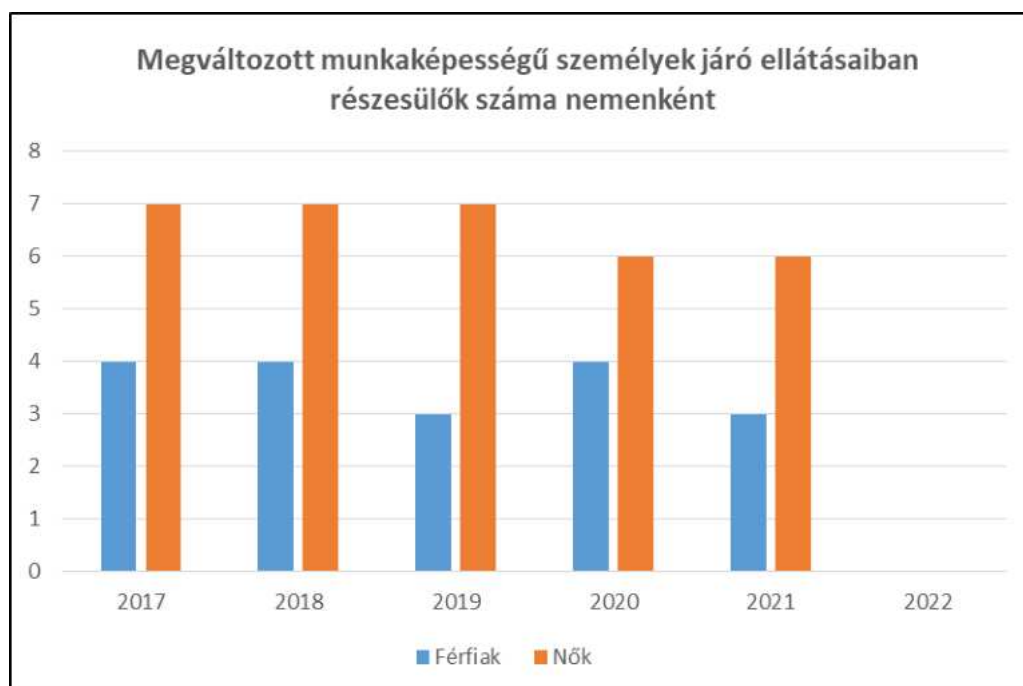
/forrás: KSH 2011. évi népszámlálási adatok 3. Területi adatok, 3.3 Baranya megye/

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

Településünkön az egészségügyi állapotból eredő munkaerőpiaci hátrány mind a férfiakat, mind a nőket egyaránt érinti. A vizsgált időszakban a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nem változott jelentős mértékben. Ennek oka lehet, hogy olyan egészségügyi gondokkal küzdenek, amely miatt nem tudnak visszatérni a munka világába.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2017	4	7	11
2018	4	7	11
2019	3	7	10
2020	4	6	10
2021	3	6	9
2022	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

- a) fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket.

A településen fogyatékkal élők közül mindenki ellátással rendelkezik. Az önkormányzat számukra is szociális étkeztetésben való részvételt biztosít, valamint önkormányzati támogatásban (lakásfenntartási támogatás rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény) is részesülhetnek. Foglalkoztatásuk nem megoldott a településen, az elmúlt év óta az önkormányzat nem foglalkoztat fogyatékkal élőket. Ennek nem az az oka, hogy hátrányosan megkülönböztetné a település vezetősege őket, hanem nem volt rá igény.

- b) munkavállalást segítő lehetőségek;

A rehabilitációs hozzájárulás egy több mint 20 éve létező, közvetett foglalkoztatást segítő adó, amely a 25 fő feletti munkavállalói létszámmal rendelkező munkaadók legfontosabb pénzügyi ösztönzője a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása során. Ugyanis, ha a foglalkoztatottak tárgyévi átlagos statisztikai állományi létszáma egy szervezet esetében a 25 főt meghaladja, és ha ebből a megváltozott munkaképességű munkavállalók száma nem éri el a létszám 5 %-át (kötelező foglalkoztatási szint), akkor a minimálbér összegének kilencszeresével megegyező rehabilitációs hozzájárulást kell fizetnie a munkaadónak.

A szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter megváltozott munkaképességű munkavállalók rehabilitációs célú tartós, vagy tranzit foglalkoztatásának támogatására minden évben pályázatot tesz közzé.

A támogatási rendszer ellenére még kevés vállalkozás/vállalat foglalkoztat megváltozott munkaképességű munkavállalókat. A vállalkozások alig egyharmada vesz részt a rehabilitációs foglalkoztatásban.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet 2021 évben végzett kutatása alapján a következőket állapítottak meg:

„A vizsgálatba a legalább 10 főt foglalkoztató vállalkozásokat vontuk be. A válaszoló vállalkozások 33 százaléka foglalkoztat legalább egy fő megváltozott munkaképességű munkavállalót, legnagyobb arányban az 50–249 fős (62 százalék) és a több mint 250 főt (80 százalék) foglalkoztató nagyvállalatok, a gazdasági ágazatokat tekintve elsősorban a feldolgozóipari cégek (49 százalék), tulajdonszerkezet szerint pedig a külföldi (rész)tulajdonban álló vállalatok (44 százalék). A foglalkoztatottak összesített létszámához viszonyítva ugyanakkor mindösszesen a munkavállalók 0,8 százaléka megváltozott munkaképességű, arányuk a 26–49 fős vállalkozásoknál (2,7 százalék), a kereskedelmi vállalatoknál (1,7 százalék) és a külföldi (rész)tulajdonban lévő cégeknél (1,5 százalék) a legmagasabb.

A 25 főnél nagyobb, megváltozott munkaképességű munkavállaló(ka)t is foglalkoztató cégek mintegy kétharmada (66 százalék) fizet rehabilitációs hozzájárulást – ők azok, akik bár részt vesznek a rehabilitációs foglalkoztatásban, még nem érik el az 5 százalékos kötelező foglalkoztatási szintet.

A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató cégek leginkább a társadalmi felelősségvállalást (67 százalék) és a rehabilitációs hozzájárulás megfizetése alóli mentességet (54 százalék) nevezték meg fontos motivációs tényezőnek a rehabilitációs foglalkoztatással kapcsolatban – előbbi a 250 főnél több munkavállalót foglalkoztató nagyvállalatoknál (71 százalék), míg utóbbi a 26–49 fős vállalkozásoknál (64 százalék) a leghangsúlyosabb tényező. A jelenleg még egyetlen megváltozott munkaképességű munkavállalót sem foglalkoztató válaszadó cégek 44 százaléka vélekedik úgy, hogy a jövőben élne a rehabilitációs foglalkoztatás lehetőségével.”

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén;

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékoság esetén még jelentősebb. A hátrányos megkülönböztetés így nem csak őket érintik, hanem családtagjaikat.

Az önkormányzathoz nem érkezett bejelentés a foglalkoztatás terén megjelenő hátrányos megkülönböztetésről

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok.

Önálló életvitelt támogat a bolyi Fogyatékos Személyek lakóotthona. Az otthonban a gondozottak magas szintű ápolása mellett egyre inkább előtérbe kerül a fejlesztésük, képzésük, foglalkoztatásuk. A környező települések a bolyi otthont vehetik igénybe. A településen nincs önálló életvitelt támogató intézmény illetve szolgáltatás.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A szociális ellátásokat igénybe vevők között jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal azonban csak az alanyi jogon közgyógyellátásban részesülők, súlyos mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásában, súlyos fogyatékos hozzátartozó ápolása címén, részesülőkre vonatkozóan rendelkezünk.

A gyermekeket tartós betegségük okán magasabb összegű családi pótlék illeti meg. 2019. január 1-től a tartósan beteg gyermeküket otthon ápolók számára új ellátási forma került bevezetésre, a GYOD. Az ellátás összege 2022-ben eléri a minimálbér érvényes összegét. A gyermekek otthongondozási díja egyidejűleg csak egy gyermekre tekintettel folyósítható, de a havonkénti összeg másfélszerese illeti meg a szülőt, ha a szülő több olyan gyermekéről is gondoskodik, akik után egészségi állapotuk alapján GYOD megállapítható lenne.

A szociális ellátások folyósításáról a benyújtott kérelmek alapján az illetékes kormányhivatalok, illetve a járási hivatalok döntenek.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A falugondnoki szolgálat alapvető feladata, hogy a lakosság számára elérhetővé tegye az egészségügyi és rehabilitációs ellátásokhoz történő hozzáférést. A falugondnok felméri az igényeket és azok alapján végzi az egészségügyi intézménybe történő szállítást. A szolgáltatást a település lakosai térítésmentesen vehetik igénybe.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége;

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más

településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere. A középületeink akadálymentesek, a fogyatékkal élők számára való elérhetőséget így is megpróbáljuk megoldani.

- c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége;

Ezek az épületek, pályák részben akadálymentesek. Rámpákkal rendelkeznek, de több helyen is lépcső nehezíti a közlekedést. Egyéb akadálymentesítés nincs, nincs indukciós hurok a kultúrházban, könyvtárban. Nincs akadálymentesített számítógép sem. A teljes akadálymentesítés a hosszú távú tervek között szerepel, de forráshiány miatt még nem valósulhatott meg.

- d) munkahelyek akadálymentesítettsége;

A településen nincsenek akadálymentesített munkahelyek.

- e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége;

A járdák és park területe akadálymentes. A vízfolyók fedettek, így akadály nélkül elérhetők a mozgáskorlátozottak számára.

- f) fogyatékkal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékkal élő személyek nappali intézménye, stb.);

Nincs ilyen intézmény a településen. Fogyatékosok nappali intézménye szintén Bólyban található. Ez az ellátás elérhető a közeli települések számára is. A szolgáltatás elérését a falugondnoki szolgálat biztosítja a falubusz segítségével.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

- g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások).

A településen hátránykompenzáló juttatásban vagy szolgáltatásban nem részesült fogyatékkal élő személy.

7.4. Fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Településünkön kifejezetten a fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nem működnek. Ugyanakkor a települési és nemzetiségi önkormányzat által megvalósuló programok a lakosság minden korosztályához, csoportjához próbálnak eljutni, mindenkit be szeretnének vonzani.

7.5 A fogyatékkal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Konkrét adataink e téma kapcsán nincsenek, de tapasztalataink alapján feltételezhetjük, hogy nincs olyan társadalmi probléma, mely községünkben fokozottabban érintené a fogyatékkal élőket csoportját, mint más településeken, vagy országos szinten. Nem talákoztunk olyan esettel az elmúlt időszakban, amikor egy fogyatékkal élő személyt bármilyen atrocitás, vagy különös nehézség ért volna helyben.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Szociális szolgáltatások kialakítása Az elszigetelten élő, fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek kapcsolatteremtés	A kommunikáció színtere az internet világa, amely a felhasználók otthonába hozhatják a közösséget. Lehetőségek: közterületen térítésmentes WIFI szolgáltatás
Szükséges a fogyatékkal élők teljes esélyegyenlőségének támogatása	A fogyatékkal élők bevonása a közéletbe, közös programok szervezése

<i>Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások</i>	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
közlekedési problémák	falugondnoki szolgálat fejlesztése
a település még nem teljes egészében akadálymentes	akadálymentesítés a település teljes területén
az önkormányzati épületek energetikai szempontból elavultak	önkormányzati épületek korszerűsítése
az önkormányzat nem rendelkezik bérlakással	bérlakások kialakítása. építése
szeretteink méltó körülmények között történő eltemetésének feltételei nem teljesen biztosítottak	köztemető fejlesztése

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

Pár éve alakult a Nagybudméri Polgárőr Egyesület. Azzal a céllal jött létre, hogy a községben megakadályozza az egyre sűrűbben előforduló besurranásokat, betöréseket. Az egyesület úgy tűnik elérte célját, az éjszakai és időszakosan nappali őrség jelentősen visszaszorította a bűncselekményeket.

Nagyon régóta működik a nyugdíjasok klubja.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

A településen Német Nemzetiségi Önkormányzat működik már hosszú évek óta. A nemzetiségi legfőbb célja a hagyományörzés, a nemzeti kultúra megőrzése és a helyi németek érdekképviselése. Évente megrendezik egy nemzetiségi napot, de ezen túl is több nemzetiségi hagyományt elevenítenek fel. Az óvoda és iskola nemzetiségi programjait és a nemzetiségi oktatás feltételeit is figyelemmel kíséri és támogatja. Rendszeresen segíti a német nemzetiségi táncsoportot. A települési önkormányzat és a nemzetiségi önkormányzat szorosan együttműködik. Közös szerveznek bálakat, rendezvényeket, sportnapokat, gyermeknapokat. Így kapcsolódik össze civil szervezet, önkormányzat és nemzetiségi önkormányzat

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Nagybudmér Község Önkormányzata az 1990-es évektől folyamatosan kereste a lehetőséget az önkormányzati feladat ellátások megszervezéséhez szükséges együttműködési formák kialakítására. Ennek keretében a Mohácsi, Bólyi, Borjádi székhellyel működő intézmények társulási formában történő működtetéséhez csatlakozott, melyek ez által szolgáltatásaikat a környező településeken élők számára is biztosítani tudták. Első lépésként az általános iskola, majd az óvoda, szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások kerültek társulási formában megszervezésre. Ezeken felül mára már a hétközi-hétféi orvosi ügyelet és a kéményseprő-ipari közszolgáltatás is társulásba szerveződik.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A nemzetiségi önkormányzat főleg a gyerekeket és időseket kíséri figyelemmel a célcsoportok közül. A számukra szervezett programokon aktívan részt vesznek az önkormányzat tagjai.

- e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége;

A helyi civil szervezetek is főleg a gyermekekre és idősekre koncentrálnak. Számukra nyújt támogatást, segítséget, szervez programokat és a polgárőrség vigyáz a biztonságukra

- f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A településen for-profit szereplők nem kívánnak részt venni a helyi esélyegyenlőségi feladatok végrehajtásában.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzeti önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába;

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a községben dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Adatszolgáltatásba bekapcsolódott így a körzeti védőnő, háziorvos, tagiskola intézményvezetője, óvodavezető. Módszere a személyes kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

Az elkészült HEP-et a képviselő-testület elfogadása után nyilvánosságra kerül. A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A szegénység csökkentése, hatásának mérséklése. Hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése. A település lakosságának egészségügyi állapota javítása	Helyi (köz)foglalkoztatási lehetőségek Szociális, gyermekjóléti képzési szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Területi egészségügyi szűrések népszerűsítése egészséges életmódra nevelés
Gyermekek	A települést az elnéptelenedés veszélyezteti Közlekedési problémák, hátrányos helyzetű gyerekek, egyre több gyermek veszélyeztettsége állapítható meg a család szociális bizonytalansága miatt	A gyermekek, ill. családok helyben tartása megfelelő színvonalú intézményekkel, megfelelő támogatással érhető el. Környező településekkel együttműködési megállapodás, családgondozás falubusszal történő személyszállítás megoldása
Idősek	Magas az egyedül élők aránya. Nehéz anyagi helyzet Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége. Életkorból szociális helyzetből adódó rossz egészségügyi állapot	Szociális, közművelődési szolgáltatások bővítése. igények felmérése Generációs programok szervezése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
Nők	Gyermekeit egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család esetében a szegénység kockázata magas. A GYÁS, GYES-ről való visszatérés a	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások, ellátások során célzott támogatások körének kialakítása Gyermekek napközbeni ellátását

	munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	biztosító intézmények működtetése.
	Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedése	Közösségfejlesztés, tanulás elősegítése, munkához való jutás
Fogyatékkal élők	Szociális szolgáltatások kialakítása, az elszigetelten fogyatékkal élőknek vagy fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülőknek kapcsolatteremtés.	Tájékoztatás, kommunikáció színtere az internet világa, mely felhasználók otthonába hozhatják a közösséget.
	Társadalmi tolerancia hiánya	Fogyatékkal élők bekapcsolása a közéletbe, közös programok
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	közlekedési problémák a település még nem teljes egészében akadálymentes az önkormányzati épületek energetikai szempontból elavultak az önkormányzat nem rendelkezik bérlakással szeretteink méltó körülmények között történő eltemetésének feltételei nem teljesen biztosítottak	falugondnoki szolgálat fejlesztése akadálymentesítés a település teljes területén önkormányzati épületek korszerűsítése berakások kialakítása, építése köztemető fejlesztése

Jövőképünk

Nagybudmér Önkormányzat legfontosabb célja a településen élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely

- erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a társadalmi szolidaritást,
- kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára,

tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők és a romák ne szegregálódjanak, mielőbb felzárkózzanak a lakosság nagyobb részéhez.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek iskolai fejlesztését, továbbtanulását.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek mindennapjaira, életvitelére és közösségi életben való részvételére.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az egyenlő esélyeket a munkavállalásra, valamint a stabil életfeltételeikre.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők elfogadására, a gyermekek toleranciára való felkészítésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	közlekedési problémák	bejáró gyerekek intézménybe történő nehézkes eljutása, ill. egyéb szakkörbe való eljutás problémát okoz az idős lakosság számára is nehezen megoldott a közlekedés	zsáktelepülés miatti közlekedés segítése, falubusz bevonása	költségvetés	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	falugondnoki szolgálaton keresztüli gyermekek utaztatása	falugondnok, polgármester	2029. 12. 31. (hétfő) Falugondnoki szolgálat.	nehézkes közlekedés csökkentése	pályázatok, pénzügyi	folyamatos	nem releváns
2	Akadálymentes település	Az akadálymentes környezet nem 100%-ban megoldott. Szükségessé vált a járdák és helyi utak felújítása. Önkormányzati	Önkormányzat közigazgatási területének akadálymentesítése.	költségvetés, gazdasági program	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia	Járdák, utak, önkormányzati épületek felújítása, akadálymentesítése.	Polgármester	2029. 12. 31. (hétfő)	Elvégzett felújítások	pályázati forrás	Megvalósítást követően folyamatos.	nem releváns

		ingatlanok fejlesztése.			(2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)							
3	Energetikai korszerűsítés	Az önkormányzat tulajdonát képező ingatlanok energetikai szempontból elavultak.	Az önkormányzati ingatlanok energetikai korszerűsítése.	költségvetés, gazdasági program	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030) Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Épületek energetikai korszerűsítése (szigetelés, fűtés korszerűsítés, napelemes rendszer kiépítése)	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Felújított épület, épületrész száma.	pályázati forrás	Megvalósítás követően folyamatos	nem releváns
4	Bérlakás építés, kialakítás	Az önkormányzat nem rendelkezik bérlakásokkal	Bérlakások kialakítása, mely lehetőséget teremt a településen letelepedni kívánók bevonására.	gazdasági program	Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a	Bérlakások építése, kialakítása	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Épített, kialakított bérlakások száma	pályázati forrás	megvalósítást követően folyamatos	nem releváns

					családban és a társadalomban” (2021–2030) Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)							
5	Méltó megemlékezés	Köztemető jogszabályi feltételeinek megteremtése.	A köztemető jogszabályoknak megfelelően történő működtetésének biztosítása.	költségvetés	Időügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)	A köztemető megfelelő működtetése.	Polgármester, képviselő-testület	2029. 12. 31. (hétfő)	Fejlesztések, megalkotott rendeletet.	pályázati forrás	megvalósulást követően folyamatos	nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Szegénység csökkentése	munkanélküliek csökkentése, közfoglalkoztatás tovább folytatása	közfoglalkoztatás folytatása, álláskeresők csökkentése	költségvetés	Új Roma Stratégia(2019-2030) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	munkanélküliek közvetítése	Önkormányzat	2029. 12. 31. (hétfő) Foglalkoztatási osztállyal történő együttműködés.	az álláskeresők létszáma folyamatosan csökkenjen	pénzügyi	fenntartható	nem releváns
2	Hátrányos helyzet javítása	Hátrányos helyzet generációkon keresztüli átöröklődése, ennek csökkentése	hátrányos helyzet csökkentése, szociális szolgáltatások bővítésével, életkörülmények javítása		Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	fejlesztési programok szervezése családsegítő bevonásával	Önkormányzat	2029. 12. 31. (hétfő) Lakóingatlanok egyedi szennyvíztisztító berendezései.	családok bevonása	pályázatok, képzések	folyamatosan biztosítható	nem releváns
3	Egészségünk védelme	egészségügyi állapot javítása	rossz körülmények	költségvetés	Új Roma Stratégia(2019-	egészségügyi szűrések, tudatos	házi orvos, védőnő	2029. 12. 31. (hétfő)	házi orvos, védőnő	pénzügyi, pályázatok	folyamatos	nem releváns

			között élők egészségügyi állapotának javítása		2030) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	egészségre nevelés, programok szervezése		Lakóingatlanok egyedi szennyvíztisztító berendezése.				
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Fiatalítani a lakosságot	fiatal, gyerekes családok helyben tartása	megfelelő színvonalú intézmények, megfelelő támogatásokkal	költségvetés, gazdasági program	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	pályázatok, információk gyűjtése	polgármester	2029. 12. 31. (hétfő) Települési támogatások biztosítása.	gyermek létszám felmérés	pénzügyi, pályázatok	fenntartható	nem releváns
2	Védjük gyermekeinket!	Hátrányos helyzetű gyermekek szociális bizonytalanságból felzárkóztatás	szülők tájékoztatása, család gondozása, szünidei étkezés	költségvetés	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	hátrányos helyzetű gyerekek felzárkóztatása, családsegítő bevonása	családsegítő, védőnő	2029. 12. 31. (hétfő) Szünidei gyermekétkeztetés megszervezése.	hátrányos helyzet felmérés, annak mérhető csökkentése	állami és saját költségvetési pénzügyi forrás	folyamatos	nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Anyá csak egy van	Gyermekeit egyedül nevelő, vagy több gyermeket nevelő család problémáinak megoldása	Nagy, ill. csonka családok nehéz helyzetének csökkentése, támogatások kibővítése	költségvetés, gazdasági program	Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) „A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	gyermekvédelmi ellátásokról tájékoztatás, családsegítő szolgálat, védőnő bevonása.	családsegítő, védőnő	2029. 12. 31. (hétfő) Települési támogatások biztosítása és tájékoztatás.	érintett célcsoport hátrányos helyzetének csökkentése	saját pénzügyi forrás, normatív támogatás	fenntarthatósága folyamatos	nem releváns
2	Nők a munkaerőpiacon	Nők szülés utáni visszatérése a munkaerőpiacra	Nők szülés utáni munkahelyi		„A nők szerepének erősítése a családban és a	érdekegyeztetése k az érintettekkel,	Önkormányzat	2029. 12. 31. (hétfő)	munkaügyi központ,	pénzügyi	folyamatosan biztosítható	nem releváns

		sokkal nehezebb, ennek megoldása	elhelyezkedésének segítése		társadalomban” (2021–2030)	foglalkoztatókkal			önkormányzat			
3	Tanulás segítése	alacsony iskolai végzettségű nők tanulásának segítése	tanulás elősegítése	költségvetés	„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)	tájékoztatás a képzési lehetőségekről	munkaügyi központ, képviselő testület	2029. 12. 31. (hétfő) Foglalkoztatási osztállyal való együttműködés.	közösségfejlesztés, képzésen részvétel növelése	pénzügyi	folyamatos	nem releváns

IV. Az idősek esélyegyenlősége

1	Egyedül rossz	Magas az egyedül élők aránya, számukra a mindennapi élet nehéz, magányosak	Aktivitást, magányosan egyedül élő emberek mindennapi gondjainak csökkentése, segítése felkarolása	költségvetés	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	igényfelmérés, programok kampányok szervezése. Otthoni segítségnyújtás szervezése	szoc. gondozó, falugondnok	2029. 12. 31. (hétfő) Falugondnok, önkormányzati rendezvények.	magányosság csökkentése	saját, és állami pénzügyi támogatások	folyamatos	nem releváns
2	Nemzedékek közötti kapcsolat	nemzedékek közötti kapcsolatok nehézségei	generációs programok szervezése	költségvetés	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)	információ gyűjtés, közös programok szervezése	képviselő testület	2029. 12. 31. (hétfő) Falugondnok, önkormányzati rendezvények.	nemzedékek közötti távolság csökkentése	saját pénzügyi forrás	folyamatos	nem releváns
3	Egészségükért	idősek egészségügyi állapota nagyon rossz, nehezen jutnak el a vizsgálatokra	egészségügyi szűrővizsgálatokra való eljutás segítése	költségvetés	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	tájékoztatás, programok szervezése, pályázatok beadása	házi orvos, falugondnok	2029. 12. 31. (hétfő) Falugondnok segítségével szűrővizsgálatok igénybeviteléhez.	idősek egészségügyi állapotának javulása	pénzügyi, humán	fenntartható, folyamatos	nem releváns

V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége

1	Tolerancia	társadalmi tolerancia hiánya	fogyatékkal élők bekapcsolása a közéletbe		Országos Fogyatékosügyi Program (2015-2025)	Információ gyűjtés, közös programok szervezése	képviselő testület	2029. 12. 31. (hétfő) Önkormányzati rendezvények.	fogyatékkal élők befogadása a társadalomba	humán, pénzügyi	folyamatos	nem releváns
2	Szociális	fogyatékkal élők elszigeteltségének	fogyatékkal élők teljes	költségvetés	Országos Fogyatékosügyi	Információ gyűjtés,	szociális gondozó,	2029. 12. 31.	közös segítő programokon	saját és pályázati	folyamatos	nem releváns

	szolgáltatás	megoldása	elszigeteltségének esélyegyenlőségének csökkentése, kapcsolatteremtés segítése, internet elérésének biztosítása		Program (2015-2025)	pályázatok keresése		(hétfő)	résztevők arányának növelése	forrás		
--	--------------	-----------	---	--	---------------------	------------------------	--	---------	------------------------------------	--------	--	--

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

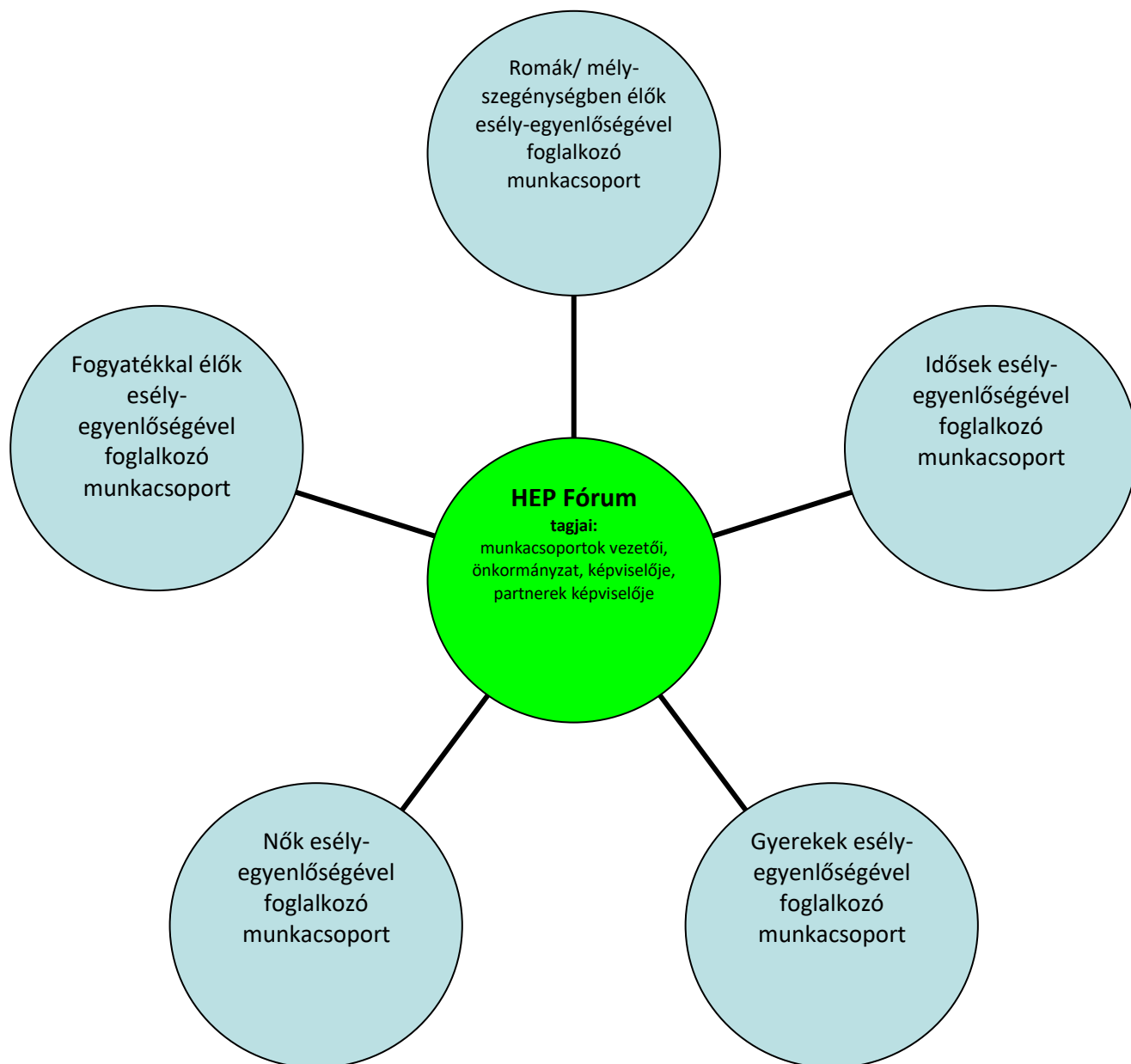
A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétfévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Nagybudmér község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Nagybudmér község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 20/2024. (VI. 20.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Dátum Nagybudmér, 2024.06.20.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be "Felfi".

Aláírás

Nagybudmér Községi Önkormányzat Képviselő – testülete
7756 Nagybudmér, Petőfi S. u. 17.

K I V O N A T

**Nagybudmér Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 2024. június 20. napján
megtartott nyilvános ülésén készült jegyzőkönyvből**

**Nagybudmér Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 20/2024.(VI.20.)
Határozata:**

Helyi Esélyegyenlőségi Program megállapítása

**Nagybudmér Községi Önkormányzat Képviselő-testülete az Egyenlő
Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV.
törvény alapján, figyelembe véve, a helyi esélyegyenlőségi programok
elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011.
(XII. 27.) Kormányrendelet rendelkezéseit, elfogadja Nagybudmér Községi
Önkormányzat 2024-2029. időszakra vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi
Programját. *(jegyzőkönyv melléklete szerinti tartalommal)***

**A Képviselő-testület megbízza a polgármestert, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi
Programot a helyben szokásos módon hirdesse ki.**

Határidő: 2024. június 30.

Felelős: Tetz János polgármester

K.m.f.

**Tetz János s.k.
polgármester**

**dr. Kosztolányi Zsolt s.k.
jegyző**

Kiadmány hitelesül:

**dr. Varga Boglárka
osztályvezető**

Nagybudmér Községi Önkormányzat Képviselő – testülete
7756 Nagybudmér, Petőfi S. u. 17.

K I V O N A T

**Nagybudmér Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 2026. június 24. napján
megtartott nyilvános ülésén készült jegyzőkönyvéből**

**Nagybudmér Községi Önkormányzat Képviselő-testületének 25/2026.(VI.24.)
Határozata:**

Helyi Esélyegyenlőségi Program (2024-2029.) felülvizsgálata

Nagybudmér Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályiról szóló és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011.(XII.27.) Korm. rendelet 6.§ (3) bekezdés a) pontja alapján a 2024. június 20. napján elfogadott Nagybudmér Községi Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programját a 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaknak megfelelően áttekintette és felülvizsgálta, azt hatályában fenn tartja.

A Képviselő-testület megbízza a polgármestert a Helyi Esélyegyenlőségi Programmal kapcsolatos jogszabályi feladatok ellátásával.

Határidő: folyamatos

Felelős: Tetz János polgármester

K.m.f.

Tetz János s.k.
polgármester

dr. Kosztolányi Zsolt s.k.
jegyző

Kiadmány hitelül:

dr. Varga Boglárka
osztályvezető